



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Pigtraad-Gestapofangen

Nr. 2
April
1987



Den 5. maj har Bernadottgården i Hadsund virket i 10 år

Kammeraternes Hjælpesfond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til kontorchef, cand.jur. Hans Andersen, Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. (03) 86 55 59.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til overlærer Preben Feddersen, 5874 Lundeberg, Hesselager. (09) 25 14 77. (Der er 7 senge). Feriehomeets adresse er: Flejmosen 4, Østerby, 6470 Syd-Als, Als. (04) 46 53 42.
Tilsynsførende: fru Karin Boysen, Østerbyvej 46, Østerby, 6470 Syd-Als, tlf. (04) 46 51 75.

Medlemmer: Iflg. fundatsens paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre.

På fondens møde den 24. september 1977 besluttedes det, at fondens virksomhed især skulle samles om at videreføre feriehjemmet på Kegnæs, at videreføre bladet »Pigtraad« og at søge sikret, at 4. maj fortsat højtideligholdes i Ryvangen.

Forretningsudvalget:

Formand: Kontorchef, cand.jur. Hans Andersen,
Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. (03) 86 55 59.

Næstformand: Civilingeniør Mogens Dyre,
Hestehavevej 3, Sjellerupskov, 6430 Nordborg. Tlf. (04) 45 86 22.

Kasserer: Skræddermester Povl Brandt, Glerupvej 19, 2610 Rødovre.
Tlf. (02) 91 13 72.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg.
Tlf. (06) 81 07 09.

Overlærer Preben Feddersen, Caroline Amalievej 11, Lundeberg,
5874 Hesselager. Tlf. (09) 25 14 77.

Den øvrige bestyrelse består af:

Kontorchef Niels Christian Andersen
Volmersvej 5, 6330 Padborg
Tlf. (04) 67 31 53

Oberst K. Kjeldsen
Tingagerhjemmet, 5750 Ringe
Tlf. (09) 62 31 63

Overbetjent Ejler Mortensen
Nørregade 6, 6440 Augustenborg
Tlf. (04) 47 17 04

Sparekassedirektør Einer Hauberg
Holballe 3, 6473 Tandslet
Tlf. (04) 44 76 04

Tandtekniker Leo Kæraa
Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg
Tlf. (06) 27 04 28

Redaktør Johs. Rasmussen
Ømkulevej 9, 7100 Vejle
Tlf. (05) 82 65 72

Direktør G. Jespersen
Gullestrupvej 7, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Herreekviperingshandler
Carl Otto Larsen, Lærkevej 6
6440 Augustenborg. Tlf. (04) 47 11 60

Provst Poul Riis
Hostrupgade 9, 4200 Slagelse
Tlf. (03) 53 35 34

Direktør Bernth Johannsson
Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby
Tlf. (02) 87 02 64

General Fl. B. Larsen,
Kongstedgården, 4293 Dianalund.
Tlf. (03) 56 02 07

Maskinmester H.P. Skjoldborg
Skovbrinken 9, 6400 Sønderborg
Tlf. (04) 42 57 07

Læge Axel Jørgensen
Duebrødrevvej 14, 9000 Aalborg
Tlf. (08) 12 06 70

Forvalter Axel Lauritzen
Lundtofteparken 42, 2. t.v., 2800 Lyngby
Tlf. (02) 88 12 42

Solveig Skjøtt
Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse
Tlf. (02) 48 56 74

FANGESAMMENSLUTNINGENS REKREATIONSFOND

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45, yder støtte til rekreationsophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningsskema kan rekvireres hos formanden: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N eller i de enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreationsopholdets samlede pris, dog max. kr. 3.000.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreationshjem, kuranstalter, sanatorier etc. Til ophold af mere feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningsskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret. Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreationsopholdets arrangør, må skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted. Det må påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Bladet

Pigtraad - Gestapofangen

Udkommer med 7 numre i år.
(De lige mdr. + november).

ABONNEMENT, BLADREGNSKAB OG ANNONCER

Poul Nielsen,
Bavnebjergspark 6,
3520 Farum
02 95 22 08
Telefontid: kl. 17-18
Årsabonnement 60,- kr.
Udenfor Skandinavien betales et
portotillæg på 30,- kr.
Giro 9 31 54 54.

Eventuelle fejl i besørgelsen af
bladet rettes hurtigst muligt ved
henvendelse til udleveringspost-
kontoret.

REDAKTION

Johs. Fosmark,
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
06 81 07 09

Villy Mørk Jensen
Sjørringvej 6, Sjørring
7700 Thisted
07 97 12 71

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

INDE I BLADET:

| | |
|---|-------|
| Slutspil i Frøslev | 27 |
| Tragedien i Neustädterbugten . | 31 |
| Besøg ved Frankrigs monument i Paris | 32 |
| Runde dage | 33 |
| Bernadottegården i Hadsund nu 10 år | 36 |
| Neuengamme foreningen nu 25 år | 37 |
| Ny bog om Mindelunden i Ryvangen | 37 |
| 4. maj i Ryvangen | 38 |
| Foreningerne | 39-44 |
| Mindeord | 45 |
| Bøger | 46 |

De følgende numre af vort blad
udkommer 15/6 og 15/8 1987. Stof
fremsendes senest 4 uger før de
nævnte dage.

Pigtraad-Gestapofangen

NR. 2

APRIL 1987

42. ÅRGANG



Organ for Kammeraternes Hjælpesfond og Sammenslutningen af danske fanger fra
Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben . Dachau-klubben . Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen
Landsforeningen Gestapo-Fangerne . Foreningen af Gestapofanger fra besættelsen . Hannover-Stöcken-gruppen
Horserød-Foreningen . Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme
Ravensbrück-gruppen . Sachsenhausen-foreningen . Stutthof-foreningen . Theresienstadt-foreningen

Slutspil i Frøslev set fra barak 4, stue 4

Af Torben W. Langer

Krigen gik på hæld, så meget var klart for enhver. Tyskerne gjorde, hvad de kunne, for at holde lejrens godt 2600 tilbageværende fanger uvidende om De Allieredes fremtrængen, men det var selvfølgelig umuligt; der var lækager alle vegne. Om ikke andet var motorlarmen, først om natten, senere også ved fuldt dagslys, fra de kæmpemæssige allierede flyflåder, der passerede hen over lejren på vej mod mål i Nordtyskland, et sikkert tegn på, at fronten rykkede nærmere. Bombene faldt stadig tættere ved grænsen - og ved Frøslev.

STEMNINGEN blandt os menige Häftlinge var mærkelig splittet mellem håb og frygt. For vi var bange mange gange, naturligvis uden at røbe det udadtil. De nætter, hvor jernbanen fra Flensborg nordpå

blev bombet og lejrens barakker og vores overbelagte køjer rystede, mens glimt efter glimt fra bombeeksplosioner og flakgranater lyste ind gennem de tilskoddede vinduer, forsikrede vi hinanden om, at nu kom der vel i hvert fald ikke flere transporter sydpå. Men vi tænkte alle på, hvad der ville ske, hvis et par vildfarne bomber eller et styrtende fly ramte den samling brædehytter, vi var låset inde i om natten.

Jeg selv måske mere end andre. Jeg havde ad omveje fået at vide, at min kusine havde været på Den franske Skole under bombardementet af Shell-Huset, men mirakuløst var sluppet med et hospitalsophold.

End ikke den slags personlige meddelelser var det tilladt at give os i lejren. Men man havde lært at sno sig. I et brev af 29. marts 1945 skri-



ver min mor: »Annelise slap fra skoleulykken med en flænge i panden og hjernerystelse; de fandt hende på Frederiksberg Hospital. De får hende snart hjem og er taknemmelige.« Resten kunne vi selv regne os til - men det kunne den tyske brevcensur heldigvis ikke.

ET PROBLEM, der nagede os alle til stadighed, men som vi kun sjældent diskuterede åbent, var: Hvad ville tyskerne gøre, når lejren



Den danske lejrleder, kaptajn P. M. Digmann (senere generalmajor og chef for hjemmeværnet) giver meddelelsen om lejrens befrielse.

NEUENGAMME FORENINGENS REKREATIONS- & HJÆLPEKASSE TIL FORDEL FOR FRIHEDSKAMPENS OFRE

Adresse: c/o Frihedsfondens kontor
Frederiksberg Bredegade 13
2000 Frederiksberg

Midlerne fra salg af frimærke med overpris, til fordel for frihedskampens ofre og deres minde, udgivet i anledning af 40 års dagen — 4. maj 1985, uddeles til rekreatiøns formål eller -hjælp i særlige trangtilfælde.

Beløb kan søges af danske statsborgere, der er — eller vil kunne anerkendes i henhold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre § 1a.

Anmodning om ansøgningsskema sendes til ovenstående adresse.



Situationsbillede fra Frøslevlejren den 5. maj 1945.

skulle rømmes på grund af De Allieredes fremtrængen mod Jylland? Ville de bare lade os gå, eller ville de, hvad vi rygtevis havde hørt var sket i visse tyske lejre og som de så let som at klø sig i nakken kunne gøre: Fyre løs på os med de maskingeværer, der døgnet rundt var rettet mod vores barakker fra de strategisk placerede vagttårne? Rygterne blomstrede, og fantsierne løb løbsk. Det stod og faldt jo med en ordre fra én eneste hysteriker: Lejrens kommandant.

Vores indestængte nervøsitet og usikkerhed over for det, der måtte komme, gav sig praktiske udslag i en besk galgenhumor, som vi, meget naturligt, i så vid udstrækning som muligt lod gå ud over tyskerne.

De begreb jo ikke humor, men slugte alting råt, blot det blev serveret frækt nok, og det var vi blevet ganske dygtige til. I et ucensureret brev af 2. maj 1945, smuglet ud af lejren med en Sveriges-transport af fanger fra tyske lejre, skriver jeg til min mor:

»To gange om dagen har vi vældig ballade, når jordarbejderne skal på arbejde. Der stiller gerne en tiendedel af det forlangte antal, og tyskerne må bogstavelig talt trække dem ud af barakkerne ved håret. De vil ikke arbejde mere, og respekten for tyskerne er jo unægtelig blevet reduceret i nogen grad! Når de så endelig efter en times forløb er jaget ud, stikker de omgående af fra arbejdet igen og render hjem i barak-

kerne! Hyggelige forhold, som du ser! Hvad det skal ende med, er jo ikke godt at vide, men fortsætter det i ret lang tid, bliver det vist med et knald! Men lad dem bare skabe sig og vifte med deres maskinpistoler; det er der alligevel ingen, der tager sig af. Tyskerne er så nervøse, at de skyder, bare de ser en hare uden for lejren; jeg tror, de frygter et angreb udefra, hvad der nu er højst usandsynligt. Hvorfor ofre menneskeliv nu, da der kun kan blive tale om 14 dage?«

SÅ VIDT HÄFTLINGEN. Tyskerne opførte sig i de sidste måneder stort set, som om alt var »normalt«. De havde jo ikke fået ordre til andet. De havde som en speciel »julepakke« til lejren deporteret godt 100 fanger til tyske lejre tre dage før jul og godt 220 i januar, fulgt af over 250 midt i februar. En rystende oplevelse.

Jeg vil til min dødsdag ikke kunne glemme disse appeller, når sirenen lød tidligt om morgenen og kaldte alle mand ud i barakkens midtergang for at være vidne til, at de selv, venner, slægtninge, somme tider deres far eller søn, blev kommanderet to skridt frem, fik besked på at pakke og som kvæg blev stuvet i lastvogne og kørt til jernbanestationen lige syd for grænsen og en næsten sikker død i umenneskelig elendighed. Tilbage stod vi andre, på én gang lettede over, at vi personlig var sluppet, men samtidig rystende af raseri over vores totale afmægtighed, og kiggede ud gennem tremmerne i barakkernes skodder for at tage en sidste afsked med vennerne.

Hvor stort og smertende et år disse morgener satte i os, opdagede vi først langt senere. Man kan abstrahere om dagen; men drømmene kommer, som de selv vil, og kan ikke styres. Selv mit kun 20-årige, ellers robuste nervesystem, fik et skrub, som det for øvrigt aldrig senere har forvundet. I et censureret brev af 4. april 1945 skriver jeg til min mor:

»Vi klarer os stadig og er raske, bortset fra, at jeg har haft nogle hjerteanfald magen til fars. Lægen siger dog, at det er et rent nervøst fænomen...«

Det sidste, rent ud idiotiske spark

fik vi så sent som 4. maj, da 17 mand blev pillet ud for at blive sendt til København, hvor de skulle stilles for en krigsret, med en sandsynlig dødsdom til følge. der blev lykkeligvis intet af det, takket være De Allieredes bombardementer af jernbanenettet.

OM AFTENEN samme dag hørte man befrielsesbudskabet i lejrens illegale radio. Lejrledelsen besluttede, sikkert klokt nok, at vente med at publicere nyheden til den følgende morgen; utålmodigheden blandt Häftlingene var steget til sådanne højder, at den kunne have ført til alvorlige optøjer med skyderi og overflødig blodsudgydelse.

Livet i lejren startede 5. maj på rutinemæssig vis. Men det varede ikke længe. Ved middagstid fik vi alle officiel besked om, at mareridtet var slut. At vi var fri...

På trods af, at vi ifølge rygterne skulle have bøf til middag, fik de fleste travlt med at pakke. Ved pigtråden stod de af-fældige tyske vagtposter og holdt høfligt porten - porten ud til friheden - åben for

Uden for lejrens port stod sønderjyderne med små buketter forårsblomster i hænderne. Dem gav de til os med den smukkeste hilsen, jeg har fået i mit liv: »Walkommen hjem!« De vidste, hvad det ville sige, at få løftet et fremmed åg af skuldrene. Nu skulle alt blive godt, troede vi. Vi tog sørgelig fejl. De »sidste dages hellige« havde taget over - da al risiko var overstået...



Franske og belgiske kvinder, anført af Prins Georg, forlader karantænestationen i Padborg, jublende glade over det første måltid efter sulten i koncentrationslejrene. Gruppen, der ses til højre, er polske fanger.

Sangen om Svenskefeber

De sidste dage i Neuengamme var noget helt for sig selv. Ud fra disse særlige dages stemning fødtes en norsk revy, af hvilken sangen »Svenskefeber« gjorde særlig lykke.

Vi bringer her teksten. Sangen kan bruges ikke alene til at fremkalde minderne fra de sidste dage i Neuengamme, men den kan også klippes ud og anvendes til kammeratskabsaftener.

Jeg stod med glans den stygge harde tia
og alle tyske leirer klarte jeg.

os. Hvad jeg aldrig har glemt dem, var deres sikkert velmente, men yderlig-gående upassende afskedshilsen: »Auf Wiederseh'n!« Var der noget, vi ikke ønskede, var det vel et gensyn! Men herregud - de begreb jo ikke bedre! Og de skulle også hjem, til elendighed, men dog i live.

Men nå inatt fikk jeg den harde ria av svenskefebern podet inn i meg. For øyet svever blå og gule farver, selv våken har jeg stygge mareritt og kroppen er som var den full av larver - kan hende det er våren som gjør sitt?

Refreng:

Sverige! Sverige, jeg brenner av en feber,

en feber som jeg aldri ante før.

O, Bernadott, du første iblant grever, jeg ber:

la meg se Sverige før jeg dør!

Feber! Feber! Det er som alting i meg vrir seg,

som jeg lå på varme glør.

Hør min allersiste bønn, o, Bernadotte,

gi meg en bitte liten plass hos din sjåfør.

2.

Igår var jeg den sprekeste blant spreke, i dragkamp, fotball, sjakk og annen sport.

Idag er jeg den vekeste blant veke, helt muselmann og duger ikke stort.

Et tredjegrads forhør skal jeg nok klare,

men denne nye febern er for svær, og grunnen til min elendighet er bare,

at jeg er kommet lottene for nær.

3.

Her hjelper ingen gammelkjent vaksine,

her må det noe nytt og drastisk til.

Kjære leger, kort min svære pine ellers blir jeg gal og sprøyte vill.

Men legene forstår ikke min fare, »Svenskefebern« er for dem no' sært,

for legene forstår det gamle bare, og unge har de heller aldri vært.

4.

D' er stygt og vont å høre noen sie det,

at her er ljuvligt gott att vare nå.

Om 14 dager vil det kanskje bli det, men ingen vet jo hvordan det vil gå.

Og jeg er dødsens syk og vil krepere för den neste muselmanns transport,

det gives bare ett som kan kurere min syke kropp og det må gjøres fort.

Natten mellem 20. og 21. april i skoven ved Friedrichsruhe

Olav Holst skriver om natten, da han og hans kammerater lå ude i skoven, syd for Hamborg, og ventede på hjemtransporten.

Det er nat - jeg ligger stille
i mit tæppe her i skoven,
stirrer mod det nyudsprungne
unge bøgeløv foroven,
ser de mange stjerners vrimmel
på den mørke nattehimmel,
hører vindens melodi
hviske til mig: Du er fri!

Det er nat - den første nat hvor
vi i frihed - langt fra fængsler -
frit kan ånde efter disse
onde mareridt af trængsler.
- Og vi er på vejen nordpå,
hjem til livet, som vi tror på.
Ja, så kom dog stunden, som
knap vi turde drømme om.

Det er stille - kun en hvislen
gennem skovens bøgekroner,
nu og da den dumpe torden
i det fjerne af kanoner,
og ved daggry skal vi køre,
så skal bilkolonnen føre
os til grænsen - til vort land -
det går over al forstand.

Efter lejrens stank og kaos:
skovens forårsfriske mildhed -
den uvirkelige venten -
den forunderlige stilhed,
og det er som nattevinden
stryger ømt henover kinden,
glatter de forpinte træk,
visker alle sorger væk.

Bag os ligger tunge tinder,
men nu ser vi mørket vige,
vi er nu på vej mod lyset,
bort fra undergangens rige.
På den nye morgens himmel
blegner nattens stjernevrimmel.
Hør, hvor nattens melodi
atter nynner: Du er fri!

Olav Holst

De hvide busser

Gennem hærgede lande
gennem fortvivlelse, død
kører De hvide Busser
at frelse danske fra nød.

Intet kan standse den skare,
som under barmhjertighedens tegn
kæmper en kamp for at hjælpe
kammerater bag pigtrådens hegn.

Frihed og lindring de bragte
til alle de mange, som led,
Tak for den hjælp til de stakler,
I gav jeres kærlighed.

Carsten Dahl.



Dengang

*Ikke på hvide heste men
i grønbrune jeeps
kom befrierne
og modtog hyldesten
i maj du søde milde
der svøbte sig lunt om
forventningsfuldt pigesind og
vågnende kvindekrop*

*overalt triumferende flag
jubelsang og glædestårer
aldrig skulle noget
være som dette
sitrende, tændte lys
forår og frihedsrus
svimmel og ør af
fremmede lokketoner fra
guddommelige prinser med
de sejrendes sikre smil
de levendes lettede latter
disse dirrende majdage hvor
løbske hjerter
rørte ved hinanden
flygtige tårer blev grædt
og aldrig glemte
alting vågnede af henrykkelse*

*på et butiksskilt stod:
»lukket på grund af glæde«
vi havde ret til at glædes
vi havde retten på vor side
- dengang*

siden skete der så meget andet

Kamma Andersson

Lyrisk fra Frøslevlejren Montgomery, Montgomery

Mel.: Katinka, Katinka

Gestapo - Gestapo, luk portene op,
for nu vil jeg hjem til min kvinde.
Den tyske kultur har jeg følt på min
krop,
ved nok om, hvad I har i sinde.
I tér jer som altid til sidste minut,
men heldigvis ved jeg, en dag er det
slut.
Montgomery - Montgomery,
luk portene op
og spær så de prøjsere inde.



I STUTTHOFS ARKIV

Artiklen med denne overskrift i
vort blad for februar 1987 er blevet
læst med betydelig interesse, især
afsnittet om »løbende månedlige
lønindtægter«.

Det burde nok have været un-
derstreget, at det drejede sig om
bogførte udbetalinger, idet fanger-
ne ikke fik »løn«. Pengene gik givet-
vis i Gestapos kasser.

Hele problemet er interessant, og
det kulegraves for tiden af Gunnar
Mortensen, der er tidligere Stutt-
hof-fange. Han har megen sans for
at forske i foreliggende dokumen-
ter, og han har givet tilsagn om at
lade høre fra sig her i bladet i løbet
af nogen tid.



Filmhold 5 dage i Neuengamme og Porta

Jørgen Thorgaard og biskop Vin-
cent Lind tilbragte 5 arbejdsdage
i Neuengamme og Porta sammen
med filmholdet fra dansk TV for at
skabe TV-udsendelsen langfredag
kl. 20. Titlen »Herfra til Helvede«
dækker Vincent Linds beretning på
åstedet om, hvad der skete her i na-
zitiden, og hvilke tanker det i dag
fremkalder ved gensynet og oplevel-
ser med mennesker og Gud.

Steinbau og Klinkerwerke var
kulisser i udsendelsen, der lukkede
op for begivenheder, som skabtes af
individer af en ganske speciel type,
der ikke levede op til betegnelsen:
Mennesker.

4.-5. maj:

Frihed for os - død for mange!

Vi, der oplevede befrielsen efter at De hvide Busser havde kørt os hjem og til Sverige, havde nok knapt i tankerne, hvordan det gik vore medfanger fra Neuengamme: tyskere, polakker, russere, franskmænd o.s.v.

Deres mareridt endte først den 3. maj i et flammehav på bugten ved Lübeck.

Den 25. april fyldte man i Neuengamme jernbanevogne op med fanger. Raske og syge mellem hinanden blev de kørt til havnekajen i Lübeck. Mad blev der ikke sørget for, men nogle af de tyske fanger havde fået resterne af vore Røde Kors-pakker. De andre havde intet fået, men trods alt rakte kammeratskabet så langt, at man delte, hvad der var. En tysk fange nr. 14.151 (fra Cap Arcona) beretter om de følgende dage:

Natten til den 25. april blev to fragtskibe: »Thielbek« og »Athen« fyldt op med fanger i lastrummet. »Thielbek« havde sidst været brugt til kultransport, så specielt her var forholdene i lastrummet ubeskrivelige. Om aftenen den 26. april fik man for første gang varm mad om bord. Suppe med kartoffelstykker og roer, som blev kogt på kajen. Under uddelingen kom det til slagsmål i forsøget på at få en ekstra ration, hvad der kun lykkedes for de stærkeste.

Indtil den 28. april var man fortsat spærret inde i lastrummene, og der skete mange triste hændelser, når fanger skulle forrette deres nødtørft. Uden for rummene var der posteret SS-folk.

En smule forbindelse havde man til vagtmandskabet, der bestod af tidligere marinere, der bl.a. fortalte, at Dachau var befriet af amerikanerne, og at de sidste fanger fra Neuengamme var undervejs. De fortalte også, at det store passagerskib »Cap Arcona« ville hente fangerne og sejle dem til Fehmern.

Den 28. april løb »Athen« ud af havnen og kom tom tilbage. Fangerne fra »Thielbek« blev så overført til »Athen« og med den sejlet ud til »Cap Arcona«.

Om bord på dette forhenværende luksusskib blev fangerne fordelt. Russerne på underste dæk, tyskerne på C-dækket, hvor der også var 1. classes kahytter. Her var relativ god plads, og vand, så man kunne blive vasket, men sulten var fortsat et problem.

En steward kom ind i kahytten og bad om, at man ikke ødelagde møblerne. Blot det at tale med en »fra den anden side« gjorde fangerne godt.

Den 30. april blev der givet besked om, at ingen måtte forlade kahytterne. Der havde været tale om flugtforsøg.

Fangerne fik en tynd suppe og noget »kaffe«, og stewarden sørgede for tæpper, og den 2. maj blev der pr. 12 mand fordelt et kommisbrød. Det blev det sidste måltid for fangerne, inden helvede brød løs den 3. maj.

Den 3. maj blev skibene »Deutschland«, »Cap Arcona«, »Thielbek« og »Athen« angrebet af engelske og amerikanske fly, der var startet fra flyvepladsen »Ahlhorn« nær Bremen.

Kaptajnen på »Athen« løb ind i havnen Neustadt og hejste det hvide flag. Derved reddede han henved

20.000 fanger. Om bord på de andre skibe omkom ca. 7.000 mand. Nogle forsøgte at svømme i land. Mange af dem blev skudt af unge marinere og SS-soldater, når de nåede land.

Alt dette fik vi danske først senere at vide. Det, at vore kammerater fik denne skæbne, og så det, at vi hørte om drabene på 20 jødiske børn på Bullenhusen-damm skolen i Hamborg, gav nok for mange udslaget til, at vi sluttede os til det internationale Amicale de Neuengamme.

Ingen skulle få lov at glemme, hvordan mennesker blev forrådt i krigen. Alle må gøre deres, for at ikke et tilsvarende regime skal få styret nogetsteds.

Med hensyn til de resterende Neuengamme-fanger, da døde ca. 10.000 yderligere på forskellige døds marcher i krigens sidste forvirrede dage.

Derfor må vi, når vi holder 4. maj, ikke blot mindes vore egne døde, men også de kammerater, der omkom under så tragiske omstændigheder.

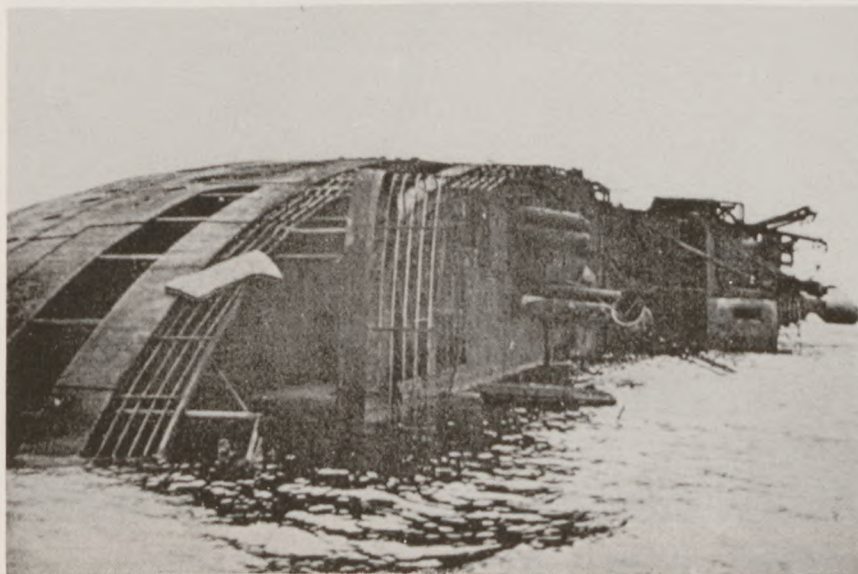
VMJ



TAK

Hjertelig tak til alle venner og kammerater, der glædede mig på min fødselsdag den 12. februar.

Alex Bindeballe
Nors Hovedgård



»Cap Arcona«s udbændte vrug i Neustädterbugten. Fot.1945

Ved Frankrigs monument for krigens ofre

Af sygeplejerske Ebba Lindquist på Bernadottégården i Roskilde

Blandt Bernadottégårdens beboere er ca. halvdelen folk, som på en eller anden måde har deltaget aktivt i modstandskampen. De har her fået et hjem, da helbredet og kræfterne svigtede, og som personale forsøger vi efter bedste evne at gøre dagene så gode som muligt.

Hvert år den 4. maj deltager en del af disse beboere og personale i højtideligheden i Mindelunden i Ry-

vangen. Denne mindelund er med sit parklignende område, sine grave omkring det store og meget talende monument og sine mange mindetavler det sted, hvor vi danskere i dag og for eftertiden vil mindes vore ofre fra krigens tid.

Andre lande har også været med i kampen for de fundamentale rettigheder, deriblandt Frankrig, som i Paris har skabt deres monument



Ebba Lindquist

over de mere end 200.000 franskmænd, der mistede livet i kz-lejrene.

Hver gang jeg besøger Frankrig, tager jeg til den lille Ile de la Cité, der ligger midt i Seinen og er det sted, hvor Frankrigs vugge stod, og hvorfra Paris har vokset sig stor.

Der finder man Frankrigs monument for sine ofre for koncentrationslejrene. Helt ude i den yderste østlige ende af øen.

Bag den kendte og mange hundrede år gamle Notre Dame kirke ligger det: En krypt i rene linjer og nedgravet i den jord, for hvis frihed de alle havde kæmpet, lidt og accepteret døden. Krypten er skabt, for at eftertiden skal huske tiden dengang gennem kryptens tavse sprog.

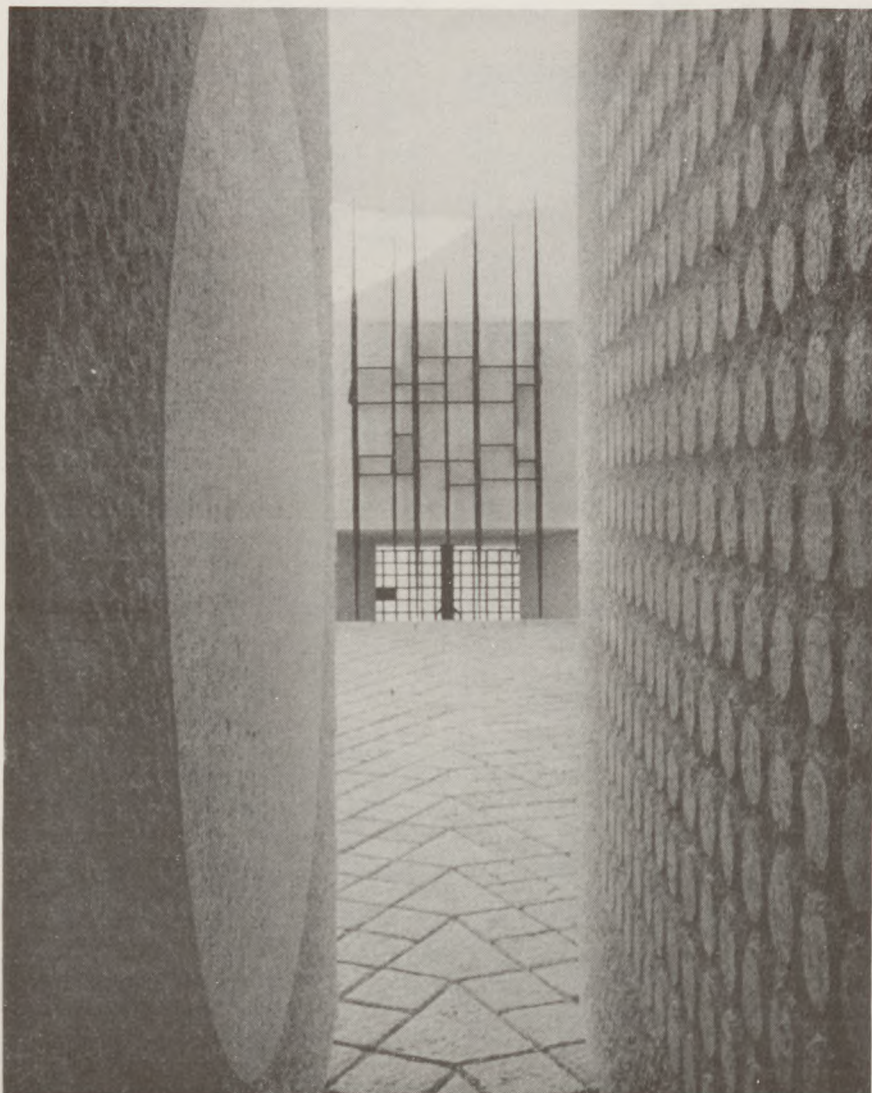
Hvor den besøgende i Mindelunden i Ryvangen forlader den travle og larmende by ved at vandre ad portalens mange trapper og derigennem bliver alvorligt stemt, inden dette fredfyldte sted betrædes, skal man i Paris ligesom gennem en helhed, der rummer tre faser.

Stilhedens fase:

Bag Notre Dame kirken går man gennem et haveanlæg, der tillader den besøgende at få byens støj på afstand og få stilheden til at brede sig i såvel den besøgendes indre som i omgivelserne.

Forladthedens fase:

Til højre og til venstre for den enkle flisebelægning, der udgør



En pil ved Notre Dame-kirken i Paris viser hen til mindesmærket for 200.000 franske ofre i kampen mod nazismen. Her på Cité-øen er der 200.000 facetter, fastgjort til væggene, en for hvert af ofrene.

kryptens tag mellem flodens to arme, udtrykker to stentrappers stejle snæverthed opbrydningen med de levendes verden, trin for trin forsvinder byens lyde, dens huse, dens gader, dens kajer.

Trin for trin sker nedstigningen til et tidløst område. Stående mellem de massive og nøgne mure glemmes tidens gang og gennem et fjendsk gittervindue ses flodens vand i stadig bevægelse og den altid skiftende himmel. En følelse af ensomhed, forladthed opstår, og kun sagte lyde langt borte fra genkalder af og til byen.

Nærværets fase:

En snæver passage mellem to nøgne, massive mure fører til den sekskantede krypt med den evige flamme i gulvet og bag den i indgangen til et langt galleri, hvor 200.000 facetslebne sten, fikseret på galleriets to lange mure, udsender lige så mange lysreflekser, hviler den ukendte, franske koncentrationslejrfange. Den besøgende står ansigt til ansigt med minderne.

Der er i krypten en atmosfære af ro og fred, og når man efter besøget er steget trin for trin op ad de stejle trapper, varer det noget, før byens lyde, huse, gader og kajer atter når ind til ens bevidsthed og igen bliver en del af ens hverdag.

Danmark og Frankrig har begge skabt et mindested for krigens ofre. Danmark har Mindelunden i Ryvangen. Frankrig har mindekrypten på Ile de la Cité, to vidt forskellige steder, men fælles i hvad de står for.

Kommer du til Paris, må du ikke undlade et besøg.



BERLIN - FØR OG NU!

En hovedstad har 750 års jubilæum i år.

At samme hovedstad efter anden verdenskrig af De allierede blev delt op, forhindrer ingen af os i at tænke tilbage på den tid, hvor vi som danske modstandsfolk lærte Berlin at kende på knap så hyggelig en måde.

Fra Berlin udgik kampen mod de danskere, der ikke ville underordne sig nazisterne.

Hitler syntes ganske vist, at Dan-

mark var »et latterligt lille land«, med en konge, der mente, han kunne tillade sig at ignorere Hitler.

Måske skiftede han lidt mening, da de fleste danske jøder forsvandt til Sverige for næsen af Gestapo og værnemagt.

De allerførste KZ-lejre blev anlagt i Berlins omegn. I Berlin lå det berygtede Gestapohovedkvarter og Plötzensee, henrettelsesstedet.

Den såkaldte Folkedomstol havde til huse der. Fra den udgik ordrerne til andre krigsrettsdomme. I Danmark virkede derfra folk som Husslein og Fröhlich i Århus og Odense.

Efter krigen har vi danske naturligvis besøgt Berlin, været på gennemrejse, besøgt tidligere tyske modstandsfolk. Men det, at Berlins ene halvdel i dag er hovedstaden i DDR, har ikke for os betydet vanskeligheder.

Det, jeg tror, vi bør tænke på, er, at denne hårdtprøvede by under ingen omstændigheder ønsker en ny krig.

Heldigvis ser man også i dag under festlighederne, at de formår at fejre 750 års-dagen med besøg fra begge sider.

VMJ



15.4.-22.4. se blad nr. 1

Helge Hansen, Slotherrensvej 147, 2610 Rødovre (Buchenwald) 70 år 23. april.

Wicca Frank, Ørnevej 78, 1.th., NV (Gestapofangerne) 75 år 24. april.

Christian Bartram, Norddalsvej 9, 8200 Århus, 65 år 24. april.

Tage Rom Jensen, Brendstrupvej 159, 8200 Århus, 65 år 24. april.

Ragna Jensen, Sylviavej 13, II, 2500 Valby (Gestapof.), 75 år 24. april.

Inga Kjeldsen, Thurøgade 13, 5000 Odense C, 60 år 25. april.

John A.B. Steffensen, Nordre Strandvej 2D, 3000 Helsingør, (Dachau 142.653) 75 år 25. april.

Axel Jensen, Øster Sandmarksvej 85, 4600 Køge (Dachau 141.617) 60 år 26. april.

O. Hvidberg, Fredensgade 3, 3550 Slangerup, 75 år 26. april.

Anna Henriksen, Bøgedals Alle 44, 5250 Odense SV (Ravensbrück) 80 år 26. april.

Erik Olsen (Walther), Sofie Breumsvænget 4, 5000 Odense C, 75 år 26. april.

Marga Larsen, Mariendalsvej 3, 9000 Aalborg, 75 år 26. april.

Kaj Christensen, Præstegårdsvænget 16, 5210 Odense, 65 år 28. april.

Viggo E. Petersen, Mosegårdsvej 17 C, 9990 Skagen, 70 år 29. april.

Ejnar Christensen, Allegade 51, 7800 Skive, 65 år 29. april.

May Arentoft, Vesterbro 19, 9000 Aalborg, 70 år 30. april.

Erik Sanders, Ørsholtvej 6, Gur-re, 3490 Kvistgård, 65 år 30. april.

Ove Jensen, Beatesmindevej 54, 9210 Aalborg SØ, 65 år 1. maj.

Arne Schumacher, Bernadottegården 65, 9560 Hadsund, (Buchenwald og Neuengamme) 65 år 2. maj.

Carlo Hansen, Tårnblæservej 1, st.tv., 2400 Kbh. NV, 80 år 2. maj.

Tove O. Hansen, Rolfs Plads 4A, 2000 Kbh. F, 75 år 2. maj.

Henning Møller Kristensen, Koktvedvej 47, 9900 Frederikshavn, 65 år 3. maj.

Niels Børge Gjerlach, Østbane-
gade 23, 3.th., 2100 Kbh. Ø, (Bu-
chenwald) 70 år 3. maj.

Fritjof Palm, Gotfred Hansensvej
38, 8200 Århus, 75 år 5. maj.

Ove Johansen, Badevej 11, 3000
Helsingør, 65 år 6. maj.

Lilly Arnesen, Nørrebrogade 35,
7000 Fredericia, 65 år 7. maj.

Kirstine Jensen, Ommel Ærø, 65
år 7. maj (»Ditte 8 N«).

K. Jensen, Krovej 13, 5960 Mar-
stal, 65 år 7. maj.

V. Ziehrer, Egevej 24, 4970 Rødby,
60 år 8. maj.

Aksel Hansen, Langelandsgade
31, 8000 Århus, 70 år 8. maj.

Frederik Solberg, Ægirsgade 51,
8900 Randers, 65 år 8. maj.

Poul Mikkelsen, Søndervang 59,
2670 Greve Strand, 65 år 9. maj.

Tage Jacobsen, Gammelgårdsvej
10, 7800 Skive, 65 år 10. maj.

Aage Nørgaard Pedersen, Tog-
gangen 4, st.th., 2730 Herlev (Bu-
chenwald) 70 år 10. maj.

Olaf Kjeldstrup, Peter Bangsvej
139, 2000 Kbh. F (Dachau 142.606),
80 år 10. maj.

Victor Buch Starup, Tvær-
marksvej 22, 2860 Søborg (Buchen-
wald) 75 år 11. maj.

Otto Andersen, Sokkelundsvej
40, 2400 Kbh.NV, 70 år 11. maj.

Poul F. Gram Heldager, Claus
Petersens Alle 19, 2., 2650 Hvidovre
(Buchenwald) 65 år 12. maj.

H. Riber Bertelsen, Riberhus,
Ballerup Centrum, 2700 Ballerup
(Buchenwald) 70 år 12. maj.

Otto K. Hansen, Parkskovsvej 61,
2820 Gentofte, 70 år 12. maj.

Arne Jørgensen, Grøndalsvej 13,
5000 Odense C, 70 år 12. maj.

Robert Andreas Nielsen, Gl.
Hassersvej 86, 9000 Aalborg, 75 år
14. maj.

Valdemar Dam, Drosselkæret 9,
6731 Tjæreborg, 70 år 18. maj.

Sv. Aa. Hansen, Langehusvej 21,
2700 Brønshøj (Buchenwald) 75 år
18. maj.

Kjeld Jørgensen, Ålekistevej 42,
3.th., 2720 Vanløse (Buchenwald)
65 år 19. maj.

Grethe Christiansen, Lombardi-
gade 20, 2300 Kbh.S, 60 år 19. maj.

Lis Caspersen, Amager Fælledvej
27, 5., 2300 Kbh. S, 65 år 19. maj.

Kristian Hansen, Grønnevangen
17, 5210 Odense NV, 65 år 20. maj.

Niels P. Rothgardt, N.V.E., 4520
Svinninge, 70 år 20. maj.

Arthur J.P. Mørch, Mønstedsvvej
33, 9300 Sæby, 70 år 21. maj.

Karl Nielsen, Nyholmsvej 10,
9900 Frederikshavn, 70 år 22. maj.

Rigmor Heigaard, Ellemosevej
108, 2900 Hellerup, 80 år 22. maj.

Tove Lund, Sommerstedgade 9B,
1718 Kbh. V, 70 år 22. maj.

Ellen Mørck, Gildshøj 102, 2600
Glostrup, 70 år 24. maj.

Mogens Weitemeier, Kærvej 3,
Annex, 3520 Farum, 65 år 25. maj.

Poul Johansen, Skjoldsgade 4,
2100 Kbh. Ø, 75 år 25. maj.

Kjeld Kjeldsen, Stjernevej 26B,
8900 Randers (Neuengamme
68.025) 70 år 25. maj.

Ingo Stub Petersen, Arnegårds-
vej 26, 8230 Åbyhøj, 65 år 26. maj.

Ester Rommerdahl, Teisensvej 7,
9400 Nørresundby, 65 år 27. maj.

Niels K. Nielsen Smidt, Beates-
mindevej 74, 9210 Aalborg SØ, 75
år 29. maj.

Hilda Klausen, Kg. Eriksvej 5,
9000 Aalborg, 75 år 29. maj.

Helge Hansen, Holbækvej 130,
4420 Regstrup (Neuengamme
69.493) 65 år 29. maj.

K.B. Thor Straten, Fyrrevænget
61, 7800 Skive (Neuengamme
51.276) 70 år 29. maj.

H.B. Richard, Heimdalsgade 30A,
2200 Kbh. N (Neuengamme
52.566) 70 år 30. maj.

A.P. Møller

I arbejde på de syv have
- under den
syvtakkede stjerne



MÆRSK

Kammeraternes hjælpefond

*er raske kammeraters hilsen
til de syge*

L. Handrup Christensen, Væverensvej 28, 9000 Aalborg, 70 år. 30. maj.

Hans Chr. Henriksen, (HC), Nøvlingeparken 2, 9260 Gistrup, 65 år 31. maj.

Esther Jensen, N.J.Fjordsalle 5, 3.t.v., 1957 Kbh. V, 70 år 31. maj.

Tove Christy, Gl. Banegårdsvej 6,II, 3000 Helsingør (Stutthof) 70 år 31. maj.

Rikard Svart, Tujavej 11, 7400 Herning, 65 år 2. juni.

Peter Haargaard, Martinus Rørbyesvej 13, 9000 Aalborg, 65 år 2. juni.

Svend Daugaard, Forbindelsesvejen 107 B, 9400 Nørresundby, 75 år 3. juni.

Rignus Mose Nielsen, c/o Kurt Jacobsen, Dyrehavevej 15, 2800 Lyngby, 65 år 4. juni.

M. M. Holm, Amager Fælledvej 20, 3., 2300 Kbh. S, 65 år 5. juni.

Børge E. Hansen, Limfjordsvej 33, Gjøl, 9440 Aabybro, 65 år 5. juni.

Holger Sørensen, Tordenskjoldsgade 2, 9000 Aalborg, 65 år 6. juni.

Ejner Bernh. Rasmussen, Præstemosen 201, 2650 Hvidovre (Buchenwald) 70 år 7. juni.

Grethe Sørensen, Volderslevvej 36, 5260 Odense S, 70 år 8. juni.

Erh. Poulsen, Pilevænget 7100 Vejle, 70 år 8. juni.

Søren E. Christensen, Særkærparken 99, 7500 Holstebro, 65 år 9. juni.

Knut Sørensen, Slusevej 26, 2300 Kbh. S (Stutthof) 70 år 9. juni.

Anna Andersen, Hellevangen 87, 9210 Aalborg Øst, 65 år 10. juni.

P. Hedelbo, Rådalsvej 13, 4040 Jyllinge, 70 år 11. juni.

Mindesmærke i Hannover-Stöcken

Fredag den 7. maj 1987 kl. 18.00 afsløres et stort mindesmærke ved den tidligere koncentrationslejr.

Mindesmærket er udført af H. J. Breuste, og bliver sat op, for at minde nutiden og fremtiden om de frygtelige grusomheder, der blev begået her.

Tidligere KZ-fanger fra hele Europa indbydes, er du interesseret bedes du henvende dig til:

Peter Møller Madsen, Sjæløv Boulevard 12, 2450 København SV.
Telefon: 01 16 60 98 - eller

Ove Lykkeberg, Solvænget 12, 8723 Løsning.
Telefon: 05 65 04 73

Med venlig hilsen
Wuttig

S.E. Müller Andersen, Frederikssundsvej 4000, 2700 Brønshøj (Dachau 141.555) 60 år 12. juni.

Jens Ejvind Larsen, Sdr. Fasanvej 27, 1., 2000 Kbh. V (Buchenwald) 70 år 13. juni.

Margrethe Olsen, Kongensgade 417, 7000 Fredericia, 75 år 13. juni.

Lis Jensen, Park Alle 261, 2600 Glostrup, 60 år 14. juni.

Arne Helge Kiilblad, Blichersvej 69, 2., 3000 Helsingør (Buchenwald) 65 år 15. juni.

Karl Pedersen, Morelvej 1, Helsted, 8900 Randers, 85 år 16. juni.

Parly Poulsen, Nissedalen 16, 2740 Skovlunde (Buchenwald) 70 år 18. juni.

Elman Jensen, Kløvervej 16, 9900 Frederikshavn, 75 år 18. juni.

Inger Pedersen, Sct. Clemensvej 2, 4760 Vordingborg, 65 år 18. juni.

Anna Vrist, Ivar Christensensvej 18, 9990 Skagen, 65 år 19. juni.

Ejvind Aagaard, Bjørnøgade 5, 9000 Aalborg, 65 år 21. juni.

Svend Tønnesen, Bykrogen 12, Hviderup, 8420 Knebel, 75 år 21. juni.

Rettelser:

Desværre var E. Nordby Larsen på sidste fødselsdagsliste opført under den 10. februar. Det skulle have været 10. marts - undskyld.

Desuden oplyste vi, at Børge Hansen fra Buchenwaldklubben, der havde fødselsdag den 26. marts, fyldte 70. Det var faktisk kun 67.

Endelig har vi en forsinket fødselsdagshilsen til Wolf Knåll, Vigerslevstræde 6, 2500 Valby, der den 14. april blev 65 år.

VMJ

Vi beklager dybt og siger pænt »undskyld« til Henriette Møller, Tambosundvej 25, 9220 Aalborg, som vi ved en beklagelig fejltagelse havde gjort 14 år ældre end virkeligheden i sidste nummer af Pigtraad. Henriette fejrede sin 70 års fødselsdag i 1986 og skal nå mange rejser i de år, vi har taget fra hende. Lykke og held med det.

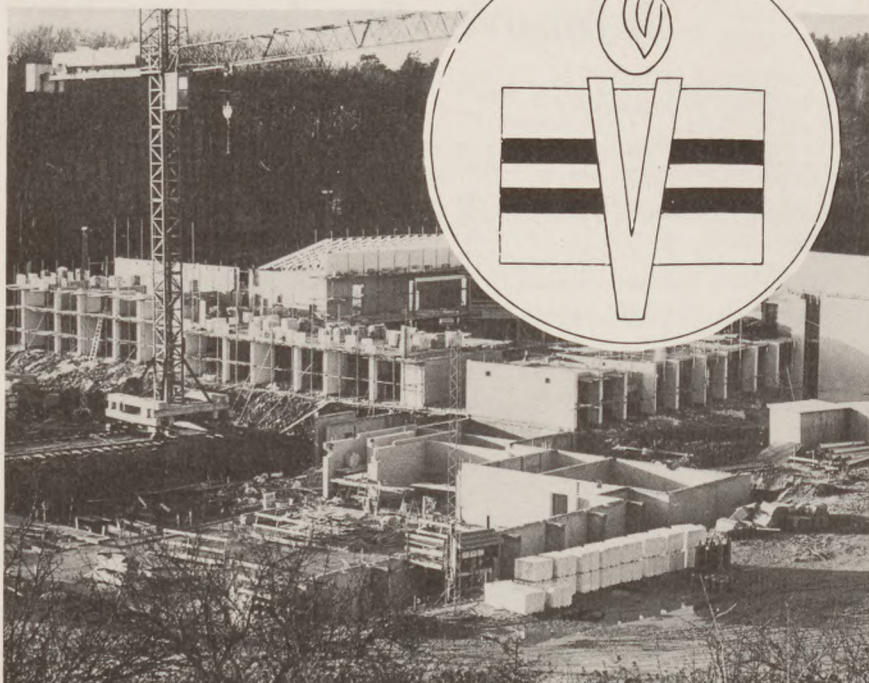
Børge



AALBORG Åbent hus

Den 21. april holder Ingeborg Klitgård åbent hus fra kl. 11 i centret. Skriver man, kan man benytte adressen: Strubjerg 48, 9400 Nørresundby.

Bernadottegården i Hadsund nu 10 år



Da Bernadottegården i Hadsund var en byggeplads. Den 5.5.77 var byggeriet færdigafsluttet. Siden er der sket udvidelser med bygning af beskyttede boliger. Indsat Carlo Wognsens bomærke for Bernadottegården.



5.5.77: Dronning Ingrid foretog indvielsen af Bernadottegården i Hadsund. Bagefter hilste dronning Ingrid på beboerne. Bag dronningen står forstander Bente Petersen og prins Georg.

Foreningen Bernadottegårdens Venner, Roskilde

Foreningen ser det som sin opgave at gøre livet lettere og morsomere for beboerne på Bernadottegården. Foreningen står for optræden af forskellige kunstnere, bankospil, udflugter af forskellig art, herunder ferieture.

Foreningen har i år planlagt en tur til Prag, og denne tur skal være en rigtig ferietur, så derfor bliver der ikke nogle lange køreture. Der bliver overnatning i Berlin og Dresden på vejen til Prag, hvor der er 5 overnatninger. På hjemturen er der ophold i Dresden og Berlin, så der bliver tid til at se lidt på begge disse byer.

Afstandene på turen bliver: Warde-münde-Berlin 265 km, Berlin-Dresden 200 km, Dresden-Prag 165 km. Overnatningen vil i alle byer foregå på 1. kl. hoteller. Pris for hele turen, med alt betalt, bliver 3600 kr.

Oplysninger, program og tilmelding kan foretages til: Emmy Petersen, Bernadottegården, blok 3, tlf. 02-36 70 26 og E. Kamp Jensen, Daghjemmet, tlf. 02-35 37 12.



Region VI afsnit 2

Frihedsmuseet har iværksat en undersøgelse, der skal behandle modstandsbevægelsen i Region VI afsnit 2 (specielt Gentofte kommune). Arbejdet udføres af cand.mag. Hasse Neerbek, og man beder alle på enhver måde at være behjælpelig med fremskaffelse af materiale.

Frihedsmuseet er interesseret i at indsamle både beretninger og hvad der måtte være af dokumentarisk materiale. Såfremt man har deltaget i modstandsarbejde i Gentofte kommune, bedes man udforme en beretning om egne aktiviteter under besættelsen. Foretrækker man at give en mundtlig beretning ved hjælp af båndoptager, er dette også muligt.

Man kan telefonisk komme i kontakt med Hasse Neerbek på nr. 01-620459 eller 01-137714.

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme

1962 – – 26. maj – – 1987

Landsforeningen blev stiftet lørdag den 26. maj 1962 i »Admiral Gjeddes Gård«, Store Kannikestræde 10, København, af 33 tidligere kz-fanger fra Neuengamme.

Initiativet til indkaldelse til det stiftende møde blev taget af »Neuengamme-udvalget«, der var oprettet 1959 og som bestod af følgende Neuengammekammerater: Køster, Grome, Børge Emil Pedersen, Lammert, Nommels, Ruge, Benjamin Mørch, Helge Pedersen og Hemming Theisen. Udvalget havde kontakt med den internationale Neuengamme-komité, A.I.N. - Amicale Internationale de Neuengamme, der repræsenterede 28 nationer, med hovedsæde i Paris og generalsekretariat i Hamborg.

Indkaldelsen til det stiftende møde var begrundet i udvalgets ønske om dannelsen af en dansk forening af Neuengamme-fanger, med den primære opgave at deltage i rejsningen af et internationalt mindesmærke på Neuengammelejrens grund.

Interessen var så stor, at mødet fortsatte den 27. maj. Man valgte en foreløbig bestyrelse med Holger Grome som formand.

Sommeren og efteråret gik med utallige bestyrelsesmøder, diskussion om vedtægter, udarbejdelse og udsendelse af tryksager, medlemshvervning og optagelse af nærmere kontakt med A.I.N. - især med generalsekretæren, Hans Schwarz, Hamborg, der beredvilligt tog turen til København mange gange.

Man indkaldte til landsmøde den 2. december 1962 i Gjeddegården. heri deltog 45 tidligere Ng-fanger, der repræsenterede hele landet. Landsmødet vedtog de udarbejdede vedtægter og valgte i henhold hertil den foreløbige bestyrelse, som kom til at bestå af 17 medlemmer, 4 suppleanter og 2 revisorer.

Valgt blev: Formand Holger Grome, endvidere: Lammert, Nommels, Børge Emil Pedersen, Paul

Thygesen, Jacob Jensen, Damgaard, Hemming Theisen, Køster, Jørgen Barfoed, Morten Ruge, Richoff, Binneballe, Jørgen Lind, Bernth Johannesson, Alfr. Bertelsen og Balslev. Til suppleanter: Zachariassen, Ove Laursen, Viggo Hansen og Eilers, og til revisorer: Roland Andersson og Verner Nielsen.

Landsforeningen løste sin primære opgave ved monumentindvielsen i Neuengamme den 7. november 1965.

Det vil her være for vidtløftigt at udbrede sig videre om landsforeningens mange aktiviteter gennem de forløbne 25 år. Landsforeningen har vist sin berettigelse, og den har markeret sig særdeles stærkt såvel nationalt som internationalt.

Hjertelig til lykke - må sammenholdet holde mange år fremover.

*Binneballe
Ng. 68.391*



Buste af Anders Lassen er rejst ved Frihedsmuseet

Den 9. april blev markeret på særlig måde i København i anledning af afsløringen af busten af Anders Lassen.

Dagen indledtes med kransenedlæggelse i Mindelunden i Ryvangen.

Om eftermiddagen samledes man til selve afsløringen. Den blev foretaget af prins Henrik, og der blev holdt taler af formanden for Special Forces Club, Sir Brooks Richards KCMG DSC, forsvarsminister Hans Engell, formanden for Frihedskampens Veteraner Svann Sehusen og af kammerherre, hofjærgermester Frants A. Lassen på familierne Lassens og Bernstorff-Gyldensteens vegne - Søværnets Tam-

bour Korps medvirkede under højtideligheden.

Anders Lassen gjorde frivillig tjeneste i de britiske styrker under den anden verdenskrig, hvor han faldt i kamp i Italien den 9. april 1945, kun knapt 25 år gammel. Han var i sandhed en fantastisk soldat og en af Danmarks største krigshelte.

Om aftenen var der sammenkomst på hotel Sheraton med en række indbudte gæster.

Bogen:

Mindelunden i Ryvangen

er vor hilsen til 4.maj dagen 1987.

Den fortæller i ord og billeder, hvad der er sket i Mindelunden fra 1945 til i dag.

Den er rigt illustreret.

Bogen koster kun 50 kr.

Fås i Frihedsmuseet, i Mindelunden samt hos Povl Brandt, Glerupvej 19, 2610 Rødovre, giro 1 00 07 80.

Der sendes kun mod forudbetaling til giro eller pr. check.

Udgivet af
Kammeraternes
Hjælpefond

NYTÅRSHILSEN



*Amalienborg-klubben's fane under Triumbuen
Klubbens nytårshilsen ledsages af denne billedtekst:*

Mange gange har vor snart historiske fane, der blev indviet den 19. september 1954 af Arveprins Knud, været vort samlingsmærke ved vigtige begivenheder såvel herhjemme som ude i verden - USA - Israel - utallige lande i Europa - og også på Frihedskampens Veteraner's og Amalienborg-klubben's succesfulde tur til Paris og Strasbourg i sensommeren 1986 havde vi det rød-hvide banner med os.

Billedet er fra den stilfulde og uforglemmelige højtidelighed ved flammen for den ukendte soldat under Triumbuen i Paris med Amalienborg-klubben's næstformand Helge Jensen som fanebærer foran det franske politis væreskompagni med deres Tricolorer og med præsidenten M. Feugas på fløjen sammen med det illegale franske politis aldrende vicepræsident.

NORGE

Hva' krigen kostet

Det er anslått at 10.262 nordmenn mistet livet på grunn av krigen, derav 883 kvinner.

I motstandskampen døde 2.091, derav 266 kvinner. 162 motstandsfolk mistet livet i trefninger med tyskere og nazister. 366 ble henrettet, av dem tre kvinner. Av dem som ble arrestert, ble 38 menn og en kvinne pint ihjel under forhør, 43 valgte å ta sit eget liv. 700 jøder omkom, mens bare 15 overlevde oppholdet i tyske konsentrasjonsleirer. Mange av de 7.500 som overlevde fangenskapet i Tyskland, fikk varige men.

3.290 kom seg over til Storbritannia under Englandsfarten. 158 omkom under flukt med båter vestover. 77 ble stoppet under ferden og arrestert, og 29 av dem ble henret-

tet. 23 andre ble henrettet fordi de hadde planer om å reise.

Nærmere 50.000 nordmenn dro over grensen til Sverige. 200 personer ble drept under transporten. Av dem var 100 flyktninger, 30 losere og resten personer fra andre grener av transportapparatet.

Handelsflåten

Fra krigsutbruddet i 1939 til freden i 1945 mistet 3.734 nordmenn livet, iberegnet dem som tjenestegjorde på utenlandske skip. 33.000 sjøfolk seilte ute under krigen. Halvparten av dem opplevde å få sit skip senket, for enkelte opp til fire ganger.

74 krigsskadde skip ble bragt i havn av besetningen, og norske besetninger tok opp mellom 4.000 og 5.000 mennesker fra livbåter eller havet.

Av den norske handelsflåten på 708 fartøyer på 2,3 millioner brutotonn ble 47 prosent senket.

De militære styrker

Under krigshandlingene i Norge i 1940 falt 541 nordmenn. Utenfor landets grenser var hærens tap under aktiv tjeneste 165 mann. Under krigshandlingene i Norge våren 1940 falt 319 av marinens menn, nesten alle da »Norge« og »Eidsvold« ble senket i Narvik. Marinens samlede tap av personell etter 7. juni 1940 var på 650 mann, hvorav 618 på norske fartøyer.

(Grenselosen, Norge)

4.-maj-dagen i Mindelunden i Ryvangen

Der er lagt følgende program for dagen.

Kl. 10.00 formiddag legger skolebørn fra Bispebjerg Skole blomster på hver enkelt grav. Så lyser de op resten af dagen.

Kl. 20.00-20.50 spiller Sjællandske Livregiments Musik-korps seriøs musik.

Dirigent: Svend Arentzen.

Zahles skoles kor synger.

Dirigent: Minna Hess Thaysen.

Taler: biskop Vincent Lind, Odense, tidligere Neuengamme og Porta.

Derefter spiller orkestret og koret synger.

Kl. 20.50: Afslutning.

Alle interesserede er velkomne

Arrangør:

Kammeraternes Hjælpesfond i samarbejde med Erhvervs-hæmmede fra Frihedskampen.

Leder af dagens arrangementer: Johannes Fosmark.

FORENINGERNE

SAMMENSLUTNINGEN

Februar

Sammenslutningens møde den 26. februar fandt sted i Frihedsfondens lokaler.

Man havde besøg af redaktør Johs. Fosmark, som blev budt velkommen af Oskar Verner.

Formanden aflagde beretning, hvorefter kassereren Bernth Johannesson forelagde regnskabet for rekreativfondens.

Regnskabet vedtoges med en enkelt kommentar fra Birgit Fischermann. Hun nævnte, at mange ikke kunne rejse alene. Derfor burde man kunne tage ægtefællen med. Desuden ønskede hun, at man ikke kun skulle kunne rejse til kursteder med læger, men også til steder, hvor man ønskede at være alene.

Bestyrelsen erindrede om fondens love, der i så fald skal ændres.

Der forelå meddelelser om afholdte arrangementer fra forskellige foreninger og om planlagte.

Nærmere om disse vil foreningerne selv sende meddelelse ud om, ligesom de vil fremgå af bladet.

Det skal tilføjes, at »Hannover-Stöcken« nu har forberedelserne klar til afsløringen af mindesmærkes i Hannover. Nærmere herom i bladet.

VMJ

Nyvalg af næstformand

Sammenslutningens første bestyrelsesmøde efter repræsentantskabsmødet fandt sted den 2. april og som sædvanligt i Frihedsfondens lokaler.

Den nye formand V. Mørk Jensen bød velkommen og henstillede til forsamlingen at værdsætte kammeratskabet højt. Han håbede på, at man ville undlade at fremføre personlige eller foreningsmæssige angreb, når man mødes i sammenslut-

ningen, og i stedet lade det dreje sig om sammenholdet.

Der skulle vælges en ny næstformand, og valgt blev Solveig Skjøtt. Der var ikke andre forslag.

Mødet fortsatte derefter i henhold til dagsordenen.

Der var som sædvanlig forskellige kommentarer til udvalgsarbejdet. Det viste sig bl.a., at Hans Andersens kritik rettet mod lovudvalgsarbejdet var berettiget. Formanden ville derfor sørge for, at udvalget kommer til at fungere igen.

Der var også forskellige kommentarer omkring foreningernes arbejde, generalforsamlinger m.v., men dette vil blive omtalt i bladet »Pigtråd/Gestapofangen«.

Poul Nielsen omtalte bladproblemer og flammen ved Helligåndskirken. Tilsyneladende er dette problem ikke løst endnu.

Næste møde holdes 11. juni.

VMJ

Repræsentantskabsmødet den 25. marts

Nyvalg af formand

Formanden indledte med at mindes Frode Toft, som altid havde deltaget i møderne og været en stor hjælp for sammenslutningen.

Derefter valgtes Ric. Andersen, Odense, som vanligt til dirigent.

Oscar Verner aflagde beretning, efterfulgt af en del indlæg bl.a. fra Helge Kierulff, der ankede over fordelingen i bestyrelsen i henhold til stemmeafgivelse.

Alfred Bertelsen, Århus Erhvervsh., omtalte sit besøg hos socialministeren og havde det bedste håb om, at Shanghai-søfolkernes sag ville gå igennem og tilsvarende for tjenestemændene.

Der fulgte en debat med dirigenten omkring fastholdelsen af 8000,- kr. som beregningsgrundlag.

Birgit Fischermann, Theresien-

stadt, talte om fordelingsmåden af rekreativspengene.

Viggo Hansen, Esbjerg Erhvervsh., talte enkernes sag.

Else Drejer, Gestapofangerne, omtalte det lovforslag, som Neuen-gammeforeningen i sin tid trak tilbage.

Kaj Wadsbach, Omegn. Erhvervsh., beklagede den langsomme sagsbehandling hos Sikringsstyrelsen.

Hans Andersen, Buchenwald, påtalte, at han ikke havde været indkaldt til lovudvalget.

Jacob Jensen, fm. for Bernadottegårdens bestyrelse i Roskilde, omtalte sagen omkring forstanderens ønske om orlov, men mente, at sagen nu gik i orden.

Hans Andersen mente, at Jacob Jensen var blevet dårligt rådgivet. Det var ikke blot bestyrelsesmedlemmerne, men hele kommunalrådet, der var mod Torben Nielsen, der imidlertid har fået orlov til 1.1.1988.

Solveig Skjøtt, foren.af Gestapofanger fra besættelsen, foreslog, at nogle af rekreativspengene kunne anvendes på Nors Hovedgård, Smidstruphytten og Anholt.

Poul Nielsen oplyste, at vort udmærkede blad i år havde mistet omkring 150 abonnenter. Alligevel er bladets økonomi ikke værst. Flere talte for en abonnementsforhøjelse.

Ehgon Nielsen foreslog, at man lagde pres på politikerne og søgte om tipsmidler m.v.

Bernth Johannesson omtalte rekreativfondens vedtægter, som ikke gav mange muligheder. På forslag fra Else Drejer blev beretningen nu vedtaget.

Før man gik over til valg, havde Poul Nielsen et indlæg. Resultatet var, at Hans Andersen blev foreslået som ny formand. Derefter meddelte Oscar Verner, at han ønskede at trække sig til fordel for næstformanden, Villy Mørk Jensen. Derefter trak Hans Andersen sin kandidatur.

Øvrige valg var genvalg.

Derefter sluttede det lange møde med, at man klappede Oscar Verner ud og takkede ham for hans store arbejde for Sammenslutningen. Derefter kunne deltagerne ile mod deres tog.

VMJ



En vellykket kammeratskabsaften

Trods en alvorlig fejl fra min side - jeg havde ikke oplyst, hvor sammenkomsten skulle holdes - lykkedes det at samle 106 personer til kammeratskabsaftenen, hvilket vi i bestyrelsen er glade og taknemmelige for.

Vi samledes kl. 18, og efter af vi havde nydt den gode mad, hvortil vi skaffede os lidt at drikke, var der oparbejdet en ret god stemning, og snakken gik lystigt.

Efter kaffebordet foreviste Per Kønig en film fra klubbens rejse til Buchenwald i 1986, efterfulgt af en film, optaget af ham under en rejse til Nigeria, hvor man så i tusindvis af søløvers adfærd. Særligt den sidste gjorde lykke.

Derefter fortalte Kønig om opholdet i Buchenwald efter 17. december 1944, og hjemrejsen derfra i foråret 1945.

Vi må konkludere, at aftenen var god og i en kammeratlig atmosfære, med god mad og kaffe, og rimelig god underholdning.

Tak fordi I kom - og undskyld fejlen.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Kegnæs 1987

I år har 123 søgt om ophold på Kegnæs. 39 fik plads som ønsket/forhandlet. Trist og ikke behageligt at skulle skuffe 93 ansøgere. (December måned er stadig ledig). 42 søgte ophold i de 7 sommerferieuger. Kun hver sjette fik altså plads.

Af de 39 tildelinger var 24 nye ansøgere (har aldrig været på Kegnæs) og resten tidligere beboere.

Sommerferiebeboerne er alle tidligere KZ-fanger, alle med skolesøgende børn/børnebørn.

FRANKRIGSREJSEN

På det tidspunkt, hvor dette skrives, må vi konstatere, at mange af de til rejsen »foreløbigt tilmeldte« har måttet sende afbud. Desværre mest af helbredsmæssige grunde, og der er også sket et enkelt dødsfald.

Der er kommet en del andre til, men i øjeblikket ser det ud til, at det kan knibe med at fylde busserne, men der er alligevel over 14 dage til tilmeldingsfristen udløber 1. april, og vi tror bestemt på, at vi kan fylde busserne.

Skulle der være enkelte, der ikke har fået meldt sig til, men som gerne vil med, beder vi dem rette henvendelse til vores sekretær Georg Andersen, Kongshaven 42 A, 2500 Valby, tlf. 01-17 47 88, og høre, om der skulle være plads.

Bestyrelsen

GENERALFORSAMLING

Buchenwaldklubben afholdt sin årlige ordinære generalforsamling tirsdag den 27. januar i kantinen, politistation 2, Store Kongensgade 100.

Der var mødt 71 medlemmer.

Formanden bød velkommen, og til dirigent valgtes Age Buhl.

Formanden, Hans Andersen, udtalte særlige mindeord om Svend Julsgaard Larsen og Viggo Soltoft, der begge havde betydet uendeligt meget for medlemmerne, som gode kammerater, og som klubbens æresmedlemmer, og sluttelig udtalte han mindeord om kontorchef

Frode Toft, Frihedsfonden, der pludselig var afgået ved døden i slutningen af 1986. I et øjebliks stilhed udtaltes et »Æret være deres minde«.

I den fortsatte beretning omtales klubbens mange gøremål, såsom besøg på runde fødselsdage m.v., ved sygebesøg, samarbejdet i Sammenslutningen, samarbejdet med Amalienborgklubben, regionale sammenkomster, vores sædvanlige arrangementer o.m.a.

Omtalte videre lovændringen, der bevirker, at betalingen af samordningsfradrag for hustruen bortfalder i løbet af to år, og endvidere behandlingen af ændring i erstatningsloven, der skulle begunstige rentemodtagerne, og som er tiltrådt af alle partier i Folketinget ved 1. behandling.

Endelig omtalte han uroen i Bernadottegårdens - Roskilde - ledelse og i dens bestyrelse, foranlediget af forstanderens ansøgning om orlov, og uroen har medført, at han på Sammenslutningens møde onsdag den 21. jan. måtte stille sit mandat til rådighed, og en anden blev valgt ind i Bernadottegårdens bestyrelse som erstatning for ham.

Sluttelig omtaltes de kommende arrangementer i klubben, begyndende med medlemsaften med damer den 5. marts, regional sammenkomst i Nordjylland i maj, Frankrigsrejsen i juni, sammenkomst på klubbens stiftelsesdag 19/9, og endelig andespillet i november.

Formanden takkede sluttelig medlemmerne for den store opbakning, der havde været ved alle de afholdte arrangementer, ligesom han takkede bestyrelsen for godt samarbejde i det forløbne år.

Beretningen blev modtaget med klapsalver, men flere medlemmer havde dog herefter ordet. De fleste for at få afklaret spørgsmål vedr. erstatning og hædersgaver. De blev i muligt omfang besvaret af formanden og Erik Årestrup.

Kassereren forelagde herefter regnskabet, der sluttede med en overførsel til 1987 på ca. 43.500 kr. mod ca. 47.000 kr. sidste år. Altså et underskud i løbet af året på ca. 3.500 kr.

Kontingentet fastsattes uændret til 50 kr. årligt.

Alle valg var genvalg.

Sluttelig redegjorde sekretæren for det endelige program for Frankrigsrejsen i juni. Programmet var optrykt i Pigtraads februarnummer.

Formanden ønskede, at generalforsamlingen i mindet om Svend Julsgaard Larsen ville synge hans Buchenwaldsang, hvilket blev efterkommet.

Dirigenten takkede for god ro og orden og lod generalforsamlingen udbringe et »leve« for Buchenwaldklubben, hvorefter han hævdede generalforsamlingen kl. 21.

Georg Andersen

ÅRHUS

Generalforsamling

Buchenwaldklubben Århus afholder ordinær generalforsamling torsdag den 23. april 1987 kl. 13.30 i kantinen på Politigården i Århus.

Dagsorden i henhold til lovene.

På valg er: Aksel Gustafson og Svend Aage Henriksen.

Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal indsendes til bestyrelsen senest 8 dage før generalforsamlingen.

Bestyrelsen

ERHVERVSHÆMMEDE

ESBJERG

Besættelsestiden på tryk

Ved mødet torsdag den 2. april havde vi besøg af rektor Palle Schmidt. Han gav os en spændende beretning om sit omfattende arbejde med at indsamle illegale blade, bøger, løbesedler og aktstykker angående modstandsbevægelsen. Vi fik et godt indblik i den illegale presses udbredelse og betydning, især for at åbne befolkningens øjne for nødvendigheden af at gå over fra passiv til aktiv modstand.

Hele den omfattende samling skænkede Palle Schmidt til Esbjerg by i maj 1986. I den forbindelse afholdtes der på Esbjerg Rådhus en smuk reception. Selv har han udgivet flere bøger.

AALBORG

Kontingenter har det godt

Kassereren meddeler, at næsten alle kontingenter for året 1987 er kommet ind, hvilket er meget glædeligt. Vi var jo så stolte over, at vi havde klaret økonomien uden at forhøje kontingenterne trods prisstigninger på næsten alt, hvad vi skal bruge - porto, papirer m.m. Alligevel havde mange følt, at vi skulle have lidt mere, og det er vi glade for. Det er rart at have råd til at købe nogle af de små ting, der letter hverdagen uden at skulle skrabe bunden af kassen, og Elly sidder godt på den.

Der skal lyde en tak til de mange, der af egen fri vilje og sikkert et godt hjerte har forhøjet kontingenterne. Endnu en tak skal vi ikke glemme, og den skal gå til de af vore medlemmer, der efter at deres sag er gået i orden har betænkt foreningen med en gave - i nogle tilfælde endog med en overordentlig flot gave, der varmer og fremmer lysten og muligheden for at køre videre med de til tider overordentlig vanskelige sager, der viser sig. Vi skal ikke frådse af den grund, men at foreningen har en god og sund økonomi, kan vi alle være glade for. Tak alle sammen - der skal nok blive brug for pengene i den sidste ende.

Sidste åbningsdag på centret bliver torsdag den 21. maj.

Børge

Kontoret!

Der bliver ikke tale om nogen total lukning i sommerferien, men visse indskrænkninger i åbningstiden, og alle henvendelser vil blive ekspederet med sædvanlig hurtighed, uanset om de kommer pr. post eller telefon.

Fra 1. april til 1. oktober vil kontoret være lukket om tirsdagen, hvor vi ellers har haft åbent her i vinter.

Frem til og med den 21. maj er der normal åbningstid om torsdagen fra 10 til 17.

Fra 21. maj og til 3. september vil kontoret være åbent hver torsdag fra 10 til 12, og fra 3. september og til 1. oktober er der igen åbent torsdag fra 10 til 17. Herefter kører vi så igen som sædvanlig tirsdag og torsdag.

Børge Jensen

5. maj

Den 5. maj kl. 15 afholdes der en mindehøjtidelighed i den nye mindepark »5. Maj Parken« for vore faldne kammerater.

Fhv. minister Frode Jakobsen taler. Der bliver sang ved Gl. Hasseris Skolekor og kransenedlægning.

Lørdag den 9. maj kl. 18 mødes vi igen i Lejbjergcentret.



ÅRHUS

Generalforsamling og aftenfest

Århus afd. holder generalforsamling den 8. maj i Bilbjergparken kl. 16. Om aftenen samme dag holder vi fest - også i Bilbjergparken - med middag, og herefter er der dans med musik af Jørn O. Der kan som sædvanlig købes drikkevarer til rimelige priser.

Deltagelse i festen koster kr. 100, og tilmelding kan ske i centret på Skovvangsvej 220 tlf. 06-16 63 18 om formiddagen mellem kl. 9-12 senest 4. maj.

Kransenedlægning den 4. maj på Vestre Kirkegård kl. 18.00.

Foreningen er som sædvanlig, sammen med Trøjborg Fredskomite, medindbyder til et fredsmøde den 4. maj kl. 20.15 på St. Billes Torv. Her vil vort medlem Henry Mogensen tale. Derefter er der sam-

JOHAN FØGE JENSEN A/S

2, SKELBÆKGADE - DK-1717 KØBENHAVN V

menkomst i Trøjborg beboerhus, hvor folketingsmand Kjeld Albrechtsen vil tale over emnet: »Militær-demokrati«.

Der bliver mulighed for at købe kaffe eller anden forfriskning. Vi håber, at alle vil møde op til disse arrangementer.

Bestyrelsen

DACHAU



40 års fødselsdag

Den 20. februar var der sammenkomst i Dachau klubben, da dens 40 års fødselsdag skulle fejres.

43 festklædte deltagere samledes i Politiets Parolesal i Nyropsgade. Mange kom fra København og omegn, nogle fra andre steder på Sjælland og nogle fra Jylland.

Man mødtes kl. 18, fik drinks, derpå en dejlig middag med taler og underholdning, og derefter kaffe med »tilbehør«. Senere var baren åben.

Stemningen var meget fin, og samtalen gik livligt. Det skyldes delvis, at mange af Dachau klubbens medlemmer har været med på flere yderst vellykkede rejser.

Efter middagen var der dans til musik af et én mands-band, med harmonika som førende instrument. Man dansede meget, og man dansede meget ivrigt, og det gode humør fejrede triumfer!

Det var en skøn aften, som klubbens formand Poul Nielsen, og klubbens kasserer Ernst Nielsen, samt de øvrige medlemmer af klubbens bestyrelse skal have en varm tak for!

De nævnte festarrangører må videregive en stor tak til deres koner og familiemedlemmer, som de havde sat vældig i gang for at skabe en herlig fest!

M.E.B.

FRØSLEV

Årsstævne i Frøslevlejren 15. og 16. august 1987

Lørdag den 15. august:

kl. 13.00-14.00 Ankomst og indkvartering i Dansk Røde Kors' kursus- og aktivitetscenter.

kl. 14.00-14.15 Velkomst v/Bovs borgmester Preben Johannsen i konferencesalen i K5.

kl. 14.15-15.15 Kaffe.

kl. 15.15-16.00 Kransenedlægning og mindeandagt v/domprovst Søren Lodberg Hvas, Haderslev.

kl. 16.00-16.45 »Flugten til England« v/H. P. Jensen, Agerskov.

kl. 16.45-17.30 »Hvad vil vi i foreningen?« Indlæg fra medlemmer - forslag, ideer og ønsker v/Karen Nymand Nielsen, Aabenraa.

kl. 17.30-18.30 Middag.

kl. 19.00-20.00 »Oplevelser under besættelsen« v/oberst Carl Engholm, Viborg.

kl. 20.00-? Kaffe og kammeratligt samvær.

Søndag den 16. august:

kl. 8.00-8.10 Flaghejsning v/oberst J.Fr.Edeling, Haderslev.

kl. 8.10-9.00 Morgenmad.

kl. 9.00-10.00 Museumsbesøg.

kl.10.00-10.45 »Erindringer fra Frøslevlejren« v/Axel Møller Petersen, Fredericia.

kl.10.45-11.00 Kaffe.

kl.11.00-11.30 Indlæg v/kreditforeningsdirektør, cand.polit. E. Haunstrup Clemmensen, København.

kl.11.30-12.00 »Frøslevlejren i dag og i morgen« v/amtsborgmester Kresten Philipsen, Aabenraa.

kl.12.00-13.00 Frokost og kaffe - afrejse.

Priser:

A. Enkeltværelse med eget bad og toilet + fuld forplejning. Bygning K5 og K6 pr. person kr. 415,00.

B. Enkeltværelse med bad og toilet til 2 værelser (fælles) + fuld forplejning. Bygning H16 pr. person kr. 385,00.

C. Fuld forplejning uden overnatning. Pr. person kr. 240,00.

Tilmeldingsblanket og deltagerafgift sendes pr. check senest den 14. juli til: Karen Nymand Nielsen, Skinderbro 31, 6200 Aabenraa. Tlf. 04-623182.

Ved evt. framelding inden den 30. juli tilbagebetales halvdelen af beløbet. Efter denne dato kan vi desværre ikke tilbagebetale noget på grund af afbestillingsreglerne for Dansk Røde Kors' kursuscenter.

Af hensyn til værelsesfordelingen bedes samtlige navne påført tilmeldingsblanketten.

HANNOVER-STÖCKEN

Afsløring af monument

Alle tidligere fanger fra KZ-lejren Hannover-Stöcken indbydes til at overvære afsløringen af mindesmærket ved den tidligere lejr. Den finder sted torsdag den 7. maj.



Eigil H. Larsens Eftf.

v.P. Juul (k-z. 67.975)

St. Strandstræde 11
(v. Kongens Nytorv)

Flagfabrik

1255 København K
Telefon (01) 11 07 87

Dagens højtideligheder indledes på rådhuset med overborgmester herbert Schmalstieg i spidsen.

Man samles derefter til selve mindstensafsløringen, hvorefter byen er vært ved en sammenkomst. Lejren talte 1500 fanger fra mange forskellige nationer (deraf 80 danskere), og det forventes, at hver enkelt nation lader sig repræsentere.

Lejren blev oprettet i 1942 for at skaffe arbejdskraft til akkumulatorfabrikken. Fangerne blev vækket kl. 4, og der var mogenappel snart derefter, da alle skulle møde på fabrikken kl. 6.

Henved 300 fanger døde i den tid, fabrikken bestod.

Interesserede kan få yderligere oplysninger hos Ove Lykkeberg, Solvænget 12, 8723 Løsning, tlf. 05-65 04 73.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE



ÅRHUS

Generalforsamling, 4. maj og åbent hus

Gestapofangerne Århus afd. holder ordinær generalforsamling søndag den 26. april 1987 kl. 13 i »Kuppen« i Århus banegårdsrestaurant. Dagsorden iflg. lovene.

Generalforsamlingen ventes at vare halvanden time.

Derefter aflægger vi besøg på Museet for Bestættelsestiden i den gamle politistation. (Besøget var bestemt til uge 7, men blev udsat grundet den hårde vinter.) Der er truffet aftale med museet, således at det holder åbent fra kl. 15 specielt for os.

4. maj kl. 18.30 mødes vi på Vestre Kirkegård til kransenedlægning, og som sædvanlig slutter vi med en

sammenkomst på restaurant Egå Marina.

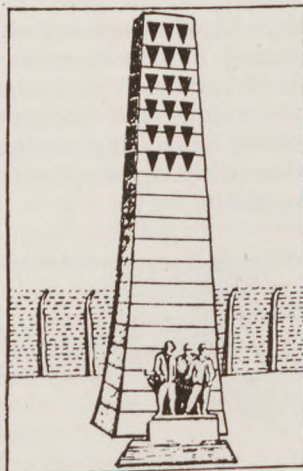
Tirsdag den 16. juni holder formanden Edith Johansen åbent hus for medlemmerne om eftermiddagen i sommerhuset Bjergstien nr. 7 på Helgenæs. Deltagerne medbringer selv madkurv. Sommerhuset er rummeligt, men forhåbentlig tillader vejret, at vi kan opholde os mest ude i det fri. Molslandet er jo pragtfuldt hele året.

p.m.

Landsstævnet 8.-9. maj

I vort blad for december bragte vi programmet for landsstævnet på Danland Feriehotel i Fåborg. Tilmelding sker enten til Mogens Pedersen, Vordingborg, 03-77 58 94 eller til Jens Thomsen, Kastrup, 01-50 48 61 (om aftenen 01-50 09 70). Man kan deltage enten i hele stævnet eller i dele af det.

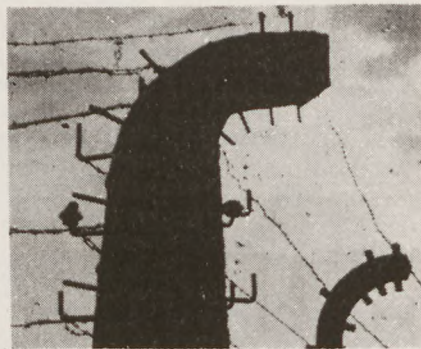
SACHSENHAUSEN



Den internationale Sachsenhausen-komité holder plenarmøde i Moskva i dagene 8.-13. juni. Værterne forventer, at gæsterne ankommer 8.-9. juni og afrejser den 13. juni.

Selve plenarmødet finder sted i dagene 10.-11. juni. Kun tidligere fanger fra Sachsenhausen kan deltage. Komiteen har fastsat det maximale antal deltagere til 50. Oskar Verner deltager i hans egenkab af vicepræsident.

NEUENGAMME



Mindemødet ved Helligåndskirken den 20. april 1987

Også i år afholder Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme sit årlige mindemøde ved Monumentet for den ukendte koncentrationslejr fange ved Helligåndskirken i København mandag den 20. april 1987 kl. 19.00 (2. påskedag).

Ved monumentet taler Erik Jacobsen, der var vor tillidsmand i Versen-lejren ved Meppen og senere i den skandinaviske lejr i Neuengamme. Derefter nedlægges blomster og kranse. Fanen kommer til stede.

Efter højtideligheden er der kammeratligt samvær i de københavnske Jord- og Betonarbejderes Fagforenings mødelokaler, Kompagnistræde 34, København K. Der serveres kaffe, øl og vand til sædvanlige rimelige priser. *Bestyrelsen*

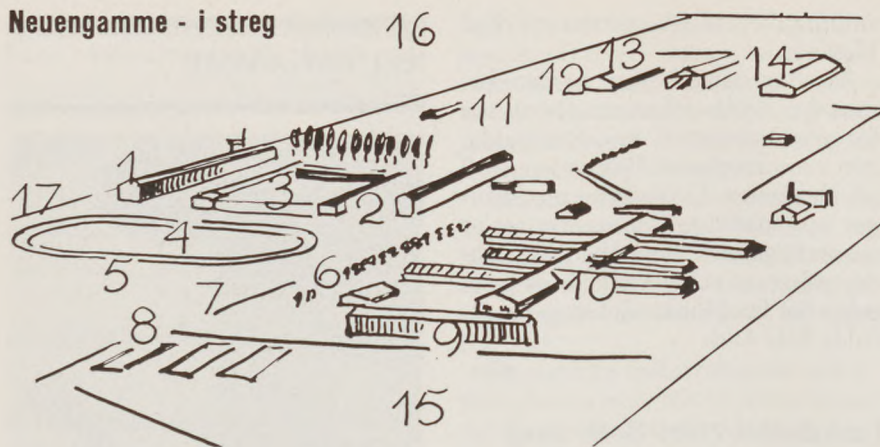
Pilgrimsfærden til lejrene ved Meppen og Neuengamme

Færden til de tidligere kz-lejre ved Meppen, Dalum, Versen og Esterwegen samt Neuengamme vil blive gennemført i dagene fra fredag den 4. september til og med mandag den 7. september 1987. Program vil senere blive sendt til vore medlemmer. Men reserver dagene fra den 4. til og med den 7. september! *Bestyrelsen*

25-års jubilæumsstævne

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme indbyder herved til 25 års jubilæumsstævne i Vingstedcentret mellem Bredsten og Ødsted i det sydjyske trekantsområde Kol-

Neuengamme - i streg



1. Forvaltning. 2. Køkken. 3. Træbarakker. - Nu fængsel (af sten). 4. Appelplads (nu sportsplads). 5. Revier. 6. Køkken. 7. Bunker (arrest). 8. Krematorium. 9. Hammerwerke (blev aldrig færdigindrettet). 10. Metallwerke. (Pistolfabrik. DM. Deutsche Metallwerke). 11. SS-lejr. 12. Motorfabrik for motorer og skibe. 13. Urværker for bomber. 14. Teglværk. 15. D.A.W. Fremstilling af møbler, dele til geværer (af træ) og beslag. 16. Neuengamme. 17. Indgangen til lejren.

ding-Vejle-Fredericia, lørdag den 23. og søndag den 24. maj 1987.

Program:

Lørdag den 23. maj: Indkvartering på Vingstedcentret. Ankomst i løbet af dagen.

Kl. 19.00 festmiddag bestående af velkomstdrink. Tre retter mad. Til maden serveres et glas vin. Derefter kaffe i de tilstødende lokaler. Derefter kammeratligt samvær. Festtalen holdes af Karl Salling Møller, Aalborg (54.573 - Versen). Under festen bliver der levende musik, så der bliver også lejlighed til en svingom.

Søndag den 24. maj: Kl. 9.00 fæleltur fra Vingstedcentret til Kolding. Her besøges Staldgården ved Koldinghus. Den lokale afdeling af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen er vært ved en forfriskning. Omviser i museet i Staldgården, der var Gestapos hovedkvarter for Sydjylland (1940-45), er vor kammerat i Kolding, Hans Bøjlund Sørensen.

Der nedlægges krans og blomster ved en højtidelighed ved monumentet for frihedskampens faldne i Kolding.

Derefter fortsættes til Skamlingsbanken, hvor mindeparken beses, og der nedlægges blomster og krans ved hovedmonumentet. Der vil blive spillet på Skamlingsbankens klokkespil under vort besøg.

Fra Skamlingsbanken køres tilbage til Vingstedcentret, hvor der serveres frokost kl. ca. 13.30.

Derefter kammeratligt samvær og hjemrejse!

Ophold på Vingstedcentret med overnatning i dobbeltværelse lørdag den 23. maj koster incl. morgenmad, festmiddag og frokost søndag den 24. maj kr. 400,0 pr. deltager.

Ønskes enkeltværelse koster det kr. 70,- ekstra.

På Vingstedcentret forefindes svømmehal, bibliotek og tv-stue, raffle- og billardrum, cafeteria, restaurant samt Aksels Kælder.

Transport: Der arrangeres fælles bustur fra København til Vingstedcentret med afgang fra Københavns Hovedbanegård (Tivoli-siden) lørdag den 23. maj 1987 kl. 9.00. (Om fornøden tilslutning). Det er tanken at køre over det skønne Fyn. Der arrangeres frokostophold undervejs med ankomst til Vingstedcentret ca. kl. 16.00. (Transportomkostningerne afhænger af deltagerantallet - jo flere - desto billigere.

Deltagere, der ønsker at rejse med DSB, kan få 25 pct.s rabat. Rabatkuponer kan rekvireres hos kassereren.

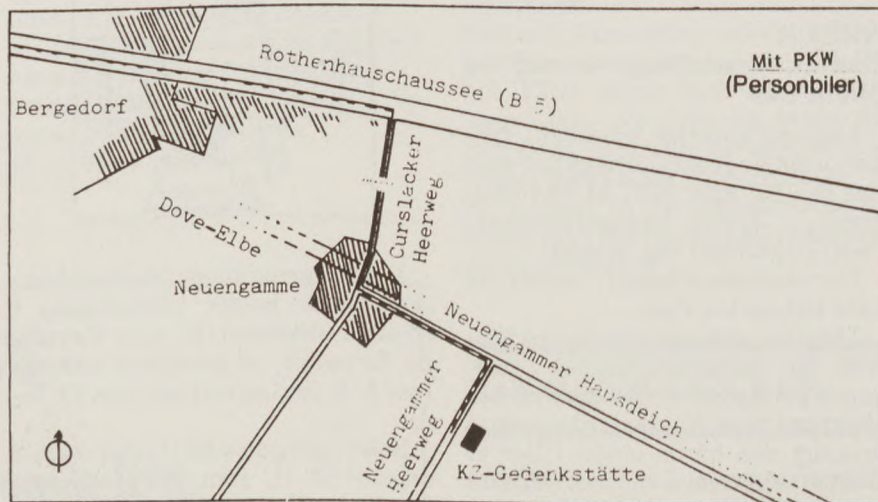
Da vi regner med, at flere af deltagerne i jubilæumsstævnet kører i egen bil til Vingstedcentret, beder vi dem om at fylde bilen op med kammerater fra deres område.

Ønsker man ikke overnatning på Vingstedcentret, koster deltagelse i festmiddagen kr. 125,- pr. kuvert.

Tilmelding og betaling senest 1. maj på giroindbetalingskort til:

Birgit (Søster) Lærche, Immerkær 25, 2650 Hvidovre. Telefon 01-75 58 03 (bedst efter kl. 18.00), eller Hans Bøjlund Sørensen, Skovparken 7, 6000 Kolding. Telefon 05-52 96 11.

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme håber, at vore medlemmer og venner vil komme til ste-



Måske kan dette være til nogen hjælp for kammerater, der vil besøge Dokumentenhaus. Med S-banen benytter man linie S2 til Bergedorf. Fra forpladsen ved banegården i Hamborg bruger man omnibuslinien 227 eller 327 til Neuengamme Heerweg/KZ-mindepladsen Neuengamme.

de for at fejre vort 25 års jubilæum. Vel mødt og på gensyn i Vingsted-centret den 23. og 24. maj 1987. Fanerne kommer til stede.

Festudvalget

MINDEORD

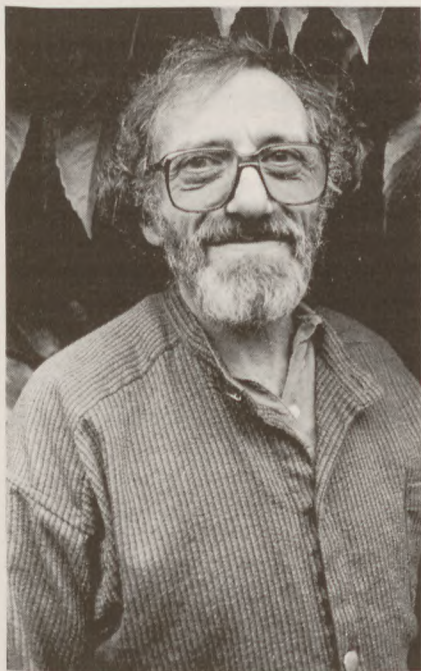
Humanist og fighter

Det er de to ord, der i særlig grad dækker Uri Jaaris holdning og handlinger.

Han blev 65 år og døde i februar, men nogen tid forinden var et TV-portræt af ham gjort færdigt, så det kunne sendes, og det skete lørdag den 28. marts.

Han var født i Berlin i et hjem, hvor de var 3 drenge. Som ganske ung kom han til Danmark for at lære landbrug med henblik på at kunne skaffe sig dygtighed, så han kunne deltage i opdyrkning af jorden i det Israel, som var hans drømmeland.

I Danmark var han sabotør, hjalp andre jøder til Sverige, sad 18 dage i Husmandsskolens kælder uden mad og drikke, kom i 1943 til Sachsenhausen, og efter 3 måneder her blev han sendt til Auschwitz. Han overlevede døds marchen og oplevede



Uri Jaari blev kun 65 år

de befrielsen, da USA-tropper rykkede frem til Dachau. I august 1945 var han atter i Danmark, hvor han arbejdede som lærer og journalist.

Han var i Israel en betydelig skikkelse i kibbutzen Neot Mordechai i Galilæa. F-k.

Børge Pedersen

Den 7. februar 1987 afgik vor kære ven Børge Pedersen, Peder Freuchensvej 12, 9210 Aalborg S.Ø. ved døden i sit hjem 65 år gammel. Desværre fik vi så sent underretning om hans bortgang, at vi ikke fik lejlighed til at vise ham den sidste ære ved hans bisættelse.

Børge arbejdede på »Rørdal« som tekniker, det var meningen, at han skulle stoppe nu til sommer og nyde sit otium sammen med sin hustru Aase - mest i deres fritidshus i Hals/Hou, hvor han holdt så meget af at være. Det blev ham ikke forundt, Børge stod op om morgenen for at gå på arbejde, men nåede end ikke at få tøjet på, før døden var indtrådt. Det kan give én alvorlige tanker om, hvor hurtigt tilværelsen kan ændre sig, en verden falder sammen for en familie, det som dagen før var glæde er nu pludselig en stor sorg, kun minderne er tilbage.

Børge var ikke kendt i vores forening, han var meget stille med hensyn til at tale om sit modstandsarbejde og ophold i koncentrationslejren Sachsenhausen. Selv i de helt personlige samtaler, jeg har haft med ham, kneb det med at få ham til at fortælle lidt, hændelser i K.Z., som han havde været tvunget til at overvære, havde sat dybe spor i hans sind.

Børge var medlem af en af de første modstandsgrupper her i Aalborg - 8 unge mennesker fra 15 til 19 år under ledelse af Arne Nielsen (nu Espegaard) og »Bagger«. I august 1944 blev gruppen revet op, H.C. blev arresteret, og de andre måtte væk, nogle kom til Sverige, men Børge valgte sammen med en makker at tage billetten til hovedstaden, hvor han havde bekendte, og det varede ikke længe, inden han på ny var optaget i en gruppe. Glæden blev kort, under en razzia på sømandshjemmet »Bethel« først i oktober blev han arresteret.

Hverken i Shellhuset eller Vestre Fængsel fandt man ud af, hvem han var, så man havde arresteret en Peter Sørensen, som hans papirer lød på, og som sådan blev han få dage senere sendt til Sachsenhausen pr. banevogn over Gedser. Her blev han registreret som Häftling 108.873, Peter Sørensen. End ikke kammeraterne i lejren fik kendskab til hans rette identitet. Han gik i en stadig angst for, at den skulle blive kendt, hvilket sikkert ville have ført til en dødsdom.

Børge vil blive stærkt savnet af familie og venner, som det stille behagelige og pligtopfyldende menneske, han var. Vi har alle mistet en god kammerat, som vi vil mindes med glæde.

Børge Jensen

Niels Busch-Jensen

Niels Busch-Jensen var født 1886 og blev således 100 år. Han var justitsminister i befrielsesregeringen, og var som sådan med til at gennemføre lovforslaget om bl.a. dødsstraf med tilbagevirkende kraft.

NBJ var medlem af modstandsorganisationen »Ringene« og var med til at udarbejde pjecen »Når Danmark atter er frit«. Den brugte Frihedsrådet som sit program i efteråret 1945.

I 1944 var NBJ formand for det juridiske udvalg, som Frihedsrådet nedsatte for at have et grundlag for opgøret med landssvigerne efter krigen.

Da NBJ så i 1945 blev justitsminister, fremlagde han dette lovforslag med tilbagevirkende kraft. Først og fremmest for at undgå »de lange knives nat«. Derved slap man for, at nogen tog sagen i egen hånd, og man undgik splittelse i det danske folk. En splittelse, der kunne have ført til borgerkrigs-lignende tilstande.

Som justitsminister tjente han således sit land godt, uanset at nogle senere fandt anledning til angreb på ham.

Godt var det, at vi i Danmark alt i alt fik en forholdsvis smertefri overgang til freden. En krig efterlader sig trods alt altid sorg og savn, ja også had, som det tager år at glemme.

VMJ

Otto Ottesen Dahl

Fra Fleetwood får vi det triste budskab, at vor gamle ven Otto Ottesen Dahl er afgået ved døden den 25. februar, 67 år gammel. Otto havde været syg i meget lang tid og var den sidste tid på plejehjem.

Han var frederikshavner, men var den 9. april 1940 på fiskeri i Nordsøen med Esbjergkutteren »Island«, og han har således været i England under hele krigen, idet

man gik ind til Grimsby på denne dag. Senere under krigen fiskede han med kuttere som »Mackenzie«, »Emanuel« og »Vestland«. Han kom til Fleetwood, hvor han blev gift og har boet siden.

Kort efter krigen måtte han af helbredsmæssige grunde opgive fiskeriet. Han fik en lille forretning med isenkram, som han sammen med hustruen har drevet indtil for få år siden.

Børge Jensen

BØGER

K. B. Andersens erindringer om besættelsestiden

Man behøver jo ikke en lang forklaring om, hvem han var, for han har indskrevet sit navn i den nyere udvikling i vort land gennem vigtige poster: Chef for foredragsafdelingen i DR, højskoleforstander, undervisnings- og udenrigsminister og til slut folketingets formand.

K.B. efterlod et håndskrevet manuskript til sine erindringer, men han nåede dog kun at få skrevet om den tyske besættelse, og dette afsnit foreligger nu i bogen: Historie, udgivet af Jydske Samlinger, Århus.

Der er meget i disse erindringer, der kan læses som en beskrivelse af og begrundelse for den passive modstand og dens berettigelse.

Om den 9. april 1940 konkluderer han:

»Aldrig mere en 9. april« kom til at betyde, at vi tog konsekvensen af en situation, Danmark havde befundet sig i i mange år, men ikke åbent villet vedgå, nemlig at vi ikke kunne eller ville henligge som et militært tomrum, men heller ikke havde reelle muligheder for alene at opbygge et effektivt forsvar mod et angreb.«

Mens studierne stod på på Københavns Universitet blev K.B. medstifter af Dansk Ungdomssamvirke. Formålet var »at yde bistand til danske ungdomsforeningers arbejde på et nationalt og kulturelt grundlag for derigennem at fremme ungdommens vilje til danskhed og ansvarsbevidsthed over for fædrelandet, på dansk friheds grund at styrke samhørigheden inden for den opvoksende slægt og skabe re-

spekt for Danmarks historie og fortid og tillid til Danmarks fremtid. Og det understreges, at D.U.s arbejde skete på upolitisk grundlag eller rettere på ikke-partipolitisk grund, selv om vægten blev lagt over på at styrke netop den politiske front, fordi det var den, der var mest truet.

Om modstanden skriver K.B. blandt andet:

»De danske kommunister, der i denne første sommer i Hitler-Stalinpagtens broderånd gjorde, hvad de kunne for at svække dansk sammenhold, var også på færde her. Det kommunistiske Arbejderbladet skrev om D.U. under overskriften: »D.S.U. har meldt sig ind i K.U.«

Formandsvalget i Ungdomssamvirket fik den helt store betydning:

Hal Koch var professor i kirkehistorie ved Københavns Universitet. Han tog ikke del i den offentlige de-

bat, men var vel anset for nærmest at høre til et sted omkring Socialdemokratiet. I september 1940 kom han pludseligt i offentlighedens søgelys, idet han indledte en forelæsningsrække om Grundtvig. Det blev et tilløbsstykke, der, hvad kulturel politisk betydning angår, blev sammenlignet med Georg Brandes' skelsættende forelæsninger 70 år tidligere om det moderne gennembrud.

Op pludselig opstod hos Hjeremind ideen: her var det rigtige emne som formand for D.U.s repræsentantskab, altså den markante skikkelse udadtil. Tanken opstod i sidste øjeblik inden repræsentantskabsmødet 31. oktober og kom for mange, ikke alene for Victor Gram, som en overraskelse. Hal Koch blev hermed helt spontant en ledende skikkelse i den folkelige samling og debat i de kommende år.

I afsnittet »Rigets bedste mænd« skriver K.B.:

»Et særligt kapitel i historien er sommeren 1940 som blev skrevet af de danske kommunister med Aksel Larsen i spidsen. De var - det skal indrømmes - i en vanskelig situation på grund af den rygdækning, Hitler-Stalin pagten gav de nazistiske styrker under felttoget i det demokratiske Europa. De kunne altså ikke angribe nazisterne, men havde det været nødvendigt direkte at støtte dem og forsøge at undergrave modstanden mod den nazistiske krigsførelse?«

Om pengeforhold i DR fortæller K.B. en ganske pudsig historie. Han havde i serien »Borger i Danmark« bedt P. Munch, O. Kragh, Ole Bjørn Kraft og Hans Rasmussen medvirke i en udsendelse. Han skrev derfor en ansøgning til direktøren om tilladelse til at give de fire en kop kaffe i marketenderiet efter udsendelsen. Udgiften ville andrage 5-6 kr. - eller skulle han selv betale? Direktørens svar lød: De må give mig regningen!

Vi hører om Stauning, om Folk og Værn, om valget til illegalt arbejde, støttet på alle måder af H. C. Hansen, om folkestrejken i 1944, om 19. sept.44 - og til slut om efterkrigstiden.

K.B. havde ikke blot sine meninger, men også sine meningers mod.

F.k.



K.B. Andersen

Centralt værk om besættelsen

Frode Jakobsen: I Danmarks Frihedsråd. 462 sider. Gyldendal.

Gyldendals forlag har optrykt en af Frode Jakobsens mange gode erindringsbøger, nemlig »I Danmarks Frihedsråd«, en medviders dybdepløjende og gode beretning om de spændende år. Han får i denne bog sat mange ting på rette plads. En mand, han har sat højt, er Christmas Møller. Men han kan også se mandens begrænsninger og slutdilemma. Der er noget om den stærkt diskutabile kreds omkring general Gørtz, nemlig Hjalf og Schjødt Eriksen. Flemming B. Muus kommer heller ikke helskindet og uplettet fra Frode Jakobsens erindringer. Han intrigerede bl.a.

Et par mennesker, Frode J. har sat højt, er Erling Foss og professor Ole Chiewitz. Frode Jakobsens hustru, sygeplejerske, halvt jøde, og emigrant fra Tyskland, måtte på et vist tidspunkt springe fra sit arbejde på Bispebjerg Hospital og følge sine gamle forældre til Sverige. Det var ikke en løsning, hverken Frode Jakobsen eller hustruen havde ønsket, men af flere grunde var det nok alligevel rigtigt, at hun kom af vejen og ikke evt. kunne bruges af Gestapo som gidsel i kampen mod Frode Jakobsen, som tyskerne efterhånden vidste god besked om.

Sådan er der meget at få forstand af i denne bog.

Johs. Rasmussen

»Mit livs mareridt«

Erik Gustafsen, Søborg. - Pris uoplyst.

I denne bog beskriver en far for sine to døtre, hvordan det var at være politimand i krigsårene i København, og hvordan livet var i Buchenwald.

Bogen beretter interessant om de forskellige udekommandoer, og om hvor svært en politimand havde det under besættelsen, indtil turen gik til Tyskland.

Læser man samtidigt Helmer Jørgensens bog, forstår man lidt af, hvad der krævedes for at have nerver til at forsøge at overleve. Ikke mindst fordi den er skrevet til børnene og pårørende.

Bogen er udgivet på eget forlag, og eksemplarer kan formentlig fås ved henvendelse til: Erik Gustafsen, Hagasvej 30, 2860 Søborg.

VMJ

Modstandsbevægelsen i Grenaa

Udgiver: PE 2 - Grenaa. 119 sider. Tilrettelagt af Børge Juul Jensen

Op til 40 års dagen for Danmarks befrielse, blev der udgivet en del bøger for at markere, hvordan tilværelsen var dengang i en dansk provinsby, og hvordan modstandsbevægelsen blev opbygget fra starten.

Det er disse lokale kræfter, der har søgt at give et sandfærdigt billede af byen Grenaa.

Bogen indeholder en del fotos, bl.a. fra Schalburgtagen i Grenaa natten til den 24. februar 1945.

Den giver et typisk tidsbillede af en dansk provinsby, og vil sikkert have interesse for den kommende ungdom, og for den generation, der ikke har oplevet 1940-45.

VMJ

»Kvinder i Modstandskampen«

Af cand.mag. Nina Bisgaard - forlag »Tiderne skifter« - 212 sider, glimrende illustreret. Pris kr. 168.

Forfatteren beskriver i sin bog en væsentlig og livsvigtig del af den danske modstandskamp - nemlig kvindernes rolle - som hidtil er gået for upåagtet hen.

I det væld af litteratur, som er fremkommet om mændenes - drengenes - sabotørernes »heltegerninger«, er kvindernes næppe nævnt - det er blot underforstået, at de var »hjemme« - i baggrunden - ubemærkede - men altid rede til at skjule de flygtende og angstede mænd, efter at de havde udført deres farlige arbejde - klar til at trøste dem - vaske for dem - sørge for mad og drikke, hvilket ingenlunde var let i disse dage - og sørge for fred til at hvile - altsammen livsvigtige funktioner uden hvilke det slet ikke ville være muligt at gennemføre eller opretholde en modstandskamp i det hele taget.

Det er et prisværdigt initiativ, Nina Bisgaard har taget med at hen-



Illegal våbentransport

vende sig til en del af datidens »piger« for at lade dem selv fortælle, og dermed er stoffet blevet overordentlig levende belyst. Vi hører om kvinder, som er i stand til uden varsel at skaffe sengeplads og mad til »farlige« gæster på trods af risiko for sladder, rygter, angiveri osv., og vi hører om kvinder, som er ligeså rystende nervøse og bange for konsekvenserne og for naboerne, som »heltene«, men som alligevel gang på gang er i stand til at »flette det hele ubemærket ind i dagliglivet«. Vi hører om kvinder, som på strålende og selvfølgelig måde optræder som uforfærdede og rolige kurerer, kvinder, som transporterer våben, sprængstof, illegale blade osv i barnevogne el.l. for næsen af tyskerne, og vi hører også om kvinder, som deltager i selve »arbejdet i marken«, og som hen imod slutningen bidrog til samling - ja endog til oprustning og uddannelse af grupper.

Bogen er upolitisk - og den er meget læseværdig. Den er et uvurderligt led i beskrivelsen af modstandskampen som helhed, og man sidder tilbage med en undren over, hvorfor mon denne side af modstandskampen - den helt uundværlige halvdel - ikke hidtil er blevet bedre og mere indgående beskrevet - det er en god bog.

Leo Kæraa

Pigtraad-Gestapofangen

Nummer 2. April 1987

ADRESSE- LISTE

SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45

Fmd.: Villy Mørk Jensen, Sjørringvej 6, Sjørring, 7700 Thisted. 07 97 12 71.
Næstform.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose, tlf. 02 48 56 74.
Sekr.: P. Nielsen, Bavnebjergspark 6, 3520 Farum. 02 95 22 08.
Kass.: Bernth Johannesson, Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby, giro 5 11 79 17.
Bestyrelse: Villy Karlsson, Helge Kierulff, Hans Andersen, Else Drejer, Lillian Olsen, Birgit Fischermann, Solveig Skjøtt, Ove Laursen, Peter Møller Madsen og Erik Jensen.

BUCHENWALD-KLUBBEN

Fmd.: Hans Andersen, Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev 03 86 55 59.
Kass.: Ernst Steen, Vendersgade 6, 1363 København K 01 12 85 95.
Sommer: Møntstien 6, Vester Lyng, 4500 Nykøbing S. 03 41 01 20.
Odense: Carl Aage Hansen, Kærmindevej 25, 5000 Odense. 09 12 71 99.
Århus: Fmd.: Knud Andreasen, Brønshøjvej 11, Hyllested, 8400 Ebeltoft. 06 33 60 61.
Kass./sekr.: Arnold Sejersen, Jægergårdsgade 138, 2., 8000 Århus C. 06 13 07 65.
Aalborg: G. Hansen, Østre Allé 47, 9000 Aalborg. 08 12 73 63.

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: Poul Nielsen, Bavnebjergspark 6, 3520 Farum. 02 95 22 08.
Kas.: Ernst Nielsen, Firkovvej 42, 2800 Lyngby. Giro 6 45 87 18. tlf. 02 87 09 58.
Socialsekretær: Otto Laugesen, Snerlevej 27, 7900 Nykøbing Mors. 07 72 02 27.

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Fmf.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 Kbh. N. 01 35 50 12.
Kass.: Richard Tue Andersen, Randersvej 75, 8200 Århus N. 06 16 92 42. Giro 5 43 27 23.

Omegnsafdelingen:

Fmd.: Johan Kanding, Smedetofte 38, 2400 Kbh. NV. 01 10 61 49.

Socialsekr.: Kaj Wadsbach Pedersen. Træffes på kontoret: Kongevejen 252, 2.sal, 2830 Virum. 02 85 58 98. Giro 8 81 17 88. Tirsdag og torsdag 10-14.

Esbjerg afd.: Fmd.: Viggo Hansen, Palnato-
kes Alle 19, 6700 Esbjerg. 05 14 27 58.
Kontor: Centret, Skolegade 54, 6700 Esbjerg.
Åbent hver onsdag kl. 14-17.

Sydøstjysk afd.: Fmd.: Jens Jac. Jensen, Ul-
lerupdalvej 217, 2., 7000 Fredericia. 05 92 54
57.

Kontor: Kongensgade 31 A, tlf. 05 93 29 73,
åbent tirsdag 14-16.

Socialsekretær: Kai Ibsen, Skovparken 38 B,
6000 Kolding. 05 52 82 43.

Kolding: Kontor: Koldinghus, Staldgården.
Åbent 2. og 4. torsdag kl. 14-17. 05 53 18 84.

Odense afd.: Kontor: Giersingvænget 24,
5220 Odense SØ, tlf. 09 15 45 87. Åbent hver
onsdag kl. 10-12.

Fmd. og socialsekretær: Richard Andersen, Gi-
ersingvænget 24, 5220 Odense SØ. 09 15 98
27.

Kass.: Ruth Giersing, L.A. Ringsvej 52, 5230
Odense M, tlf. 09 14 27 16.

Sydfyns afd.: Louis Artéll, Brændeskovvæn-
get 7 B, postbox 251, 5700 Svendborg. 09 22
37 00.

Aksel Jørgensen, Vornæsvej 33, 5700 Svend-
borg. 09 54 12 29.

Sjællands afd.: Ove Laursen, Moseskrænten
3, Ganløse Bund, 2760 Måløv. 02 18 30 46.

Aalborg afd.: A.J. Jørgensen (Åbo), Lemvig-
vej 67, 9220 Aalborg Ø. 08 15 70 82. Centrets
adresse: Østerbro 38, 9000 Aalborg. 08 12 16
19. Åbent tirsdage 10-12, torsdage 10-12 og 14-
17.

Århus afd.: Alfr. Bertelsen, Louis Hammerichs
Vej 11, 2., Århus N. 06 16 63 18.

Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200 År-
hus N. 06 16 63 18. Åbent mandag-fredag kl. 9-
12 (sociale sager). Kammeratligt samvær tirsdag
og torsdag kl. 14-17.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Fmd.: Axel Lauritzen, Lundtofteparken 42,
2.tv., 2800 Lyngby. 02 88 12 42.

Kass.: Else Bentzen, Nørre Boulevard 62, 8900
Randers, tlf. 06 42 69 61.

Randers afd.: Fmd.: Erik Andersen, Fjordbak-
ken 32, Mellerup, 8900 Randers. 06 44 13 19.

Kass.: Karin Larsen, Sjællandsgade 11, 8900
Randers. 06 42 58 60.

Sjællands afd.: Fmd.: Jens Thomsen, Skotte-
gården 15, 2770 Kastrup. 01 50 48 61 og 01 50
09 70.

Kass.: E. Gajhede, Vejlands Alle 95, 2300 Kø-
benhavn S. tlf. 01 58 16 55. Giro 1 70 30 72.

Århus afd.: Fmd. Edith Johansen, Hougårds-
vej 58, II, 8220 Brabrand. 06 26 15 19.

Kass.: Elisabeth Thorsen, irisvej 2, 8400 Ebel-
toft. 06 34 17 82.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER FRA BESÆTTELSEN

Fmd.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille
Værlose. 02 48 56 74.

Kass.: Salle Fischermann, Toftekærsvvej 28 C,
2820 Gentofte. tlf. 01 65 82 12.

HANNOVER-STÖCKEN

Fmd.: Peter Møller Madsen, Sjøælør Boulevard
12, 2.tv., 2450 Kbh. SV. 01 16 60 98.

Kass.: Gunnar Transel, Vestergade 29, 7100
Vejlø.

HORSERØD

Fmd.: Villy Karlsson, Toftekærsvvej 116, 2860
Søborg. 01 69 86 62.

NEUENGAMME- FORENINGEN

Fmd.: Villy Mørk Jensen, Sjørringvej 6, Sjørring,
7700 Thisted. 07 97 12 71.

Kass.: Søster Lærche, Immerkær 25, 2.tv.,
2650 Hvidovre. 01 75 58 03.

RAVENSBRÜCK-GRUPPEN

Astrid Blumensaadt, Carlsgade 5, 5000 Oden-
se C.

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 Kø-
benhavn N. 01 35 50 12.

Kass.: Emmy Eskildsen, Nansensgade 22,
5000 Odense C. 09 11 92 52.

Odense: Evald Lægteskov, Åsumvej 128,
5240 Odense NØ. 09 11 92 52.

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kidhøj 10, 2880 Bag-
sværd. 02 98 11 77.

Kass.: Ingeman Berthelsen, Landlystvej 72,
2650 Hvidovre. 01 75 97 13.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Fischermann, Toftekærsvvej 28 C,
2820 Gentofte. 02 98 11 77.

Kass.: Herman Ebstein, Gerlevvej 15, 2700
Brønshøj. 01 28 27 15.



FERIEMULIGHEDER:

Anholt: Ejers af De Erhvervshæmmede. 12
senge. Adresse: 4. Maj-huset, 8582 Anholt by.
Henv. til: Alfred Bertelsen, Louis Hammerich-
svej 11, 2., 8200 Århus N. 06 16 62 18.

Kegnæs: Ejers af Kammeraternes Hjælpefond.
Se øverst bladets side 2.

Nors Hovedgård: Selvejende institution. 12
senge. Adresse: Hindingvej 38, Nors, 7700
Thisted. Henv.: Alex Bindeballe, 07 98 11 95.

Smidstruphytten: Ejers af Foreningen af Ge-
stapofanger fra Besættelsen. 4 senge. Henv.
til: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille
Værlose. 02 48 56 74.